

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

D I P L O M S K O D E L O

**ZUNANJETRGOVINSKO POSLOVANJE PIVOVARNE UNION D.D. Z
ANALIZO POSTOPKA UVOZA BLAGA ZARADI PROIZVODNJE ZA
IZVOZ**

Ljubljana, februar 2004

MOJCA KUMELJ

KAZALO

UVOD	1
1. PREDSTAVITEV PODJETJA PIVOVARNA UNION D.D.	2
1.1. NASTANEK IN RAZVOJ	2
1.2. DEJAVNOST.....	5
1.3. OSNOVNI KAPITAL, LASTNIŠKA STRUKTURA	7
1.4. POSLANSTVO, VIZIJA, CILJI	8
1.5. PIVOVARNA UNION DANES	9
2. ZUNANJETRGOVINSKO POSLOVANJE PIVOVARNE UNION	11
2.1. ZUNANJETRGOVINSKI POSLI.....	12
2.1.1 Nabavna služba – uvozni posli	14
2.1.2 Izvozna služba – izvozni posli	16
2.1.3 Uvozni in izvozni posli Pivovarne Union in Evropska Unija	19
2.1.3.1 Uvoz sladkorja in Skupna Kmetijska Politika Evropske Skupnosti	20
3. CARINSKI POSTOPEK Z EKONOMSKIM UČINKOM: UVOZ BLAGA ZARADI PROIZVODNJE ZA IZVOZ	21
3.1. CARINSKI POSTOPKI Z EKONOMSKIM UČINKOM.....	21
3.2. PIVOVARNA UNION D.D. IN POSTOPEK UVOZA BLAGA ZARADI PROIZVODNJE ZA IZVOZ.....	23
3.2.1 Dovoljenje	24
3.2.2 Rok za ponovni izvoz	26
3.2.3 Evidenca o blagu	26
3.2.4 Normativi porabe uvoženega blaga	27
3.2.5 Zavarovanje morebitnega carinskega dolga	27
3.2.6 Zaključek postopka.....	28
3.2.7 Obračun postopka	28
3.3. ANALIZA POSTOPKA UVOZA BLAGA ZARADI PROIZVODNJE ZA IZVOZ NA PRIMERU PODJETJA PIVOVARNA UNION D.D.	29
3.3.1 Analiza pozitivnih učinkov postopka uvoza zaradi izvoza pri proizvodnji piva v 0,5l pločevinkah namenjenih za izvoz na italijanski trg	29
3.3.1.1 Uvoz materialov po postopku uvoza zaradi izvoza.....	30
3.3.1.2 Uvoz materialov brez postopka uvoza zaradi izvoza	33
3.4. POSTOPEK UVOZA BLAGA ZARADI PROIZVODNJE ZA IZVOZ IN EVROPSKA UNIJA	34
4. SKLEP	35
LITERATURA	37
VIRI	37

UVOD

Carinski postopki z ekonomskim učinkom so postopki, ki dajejo podjetju nekaj več možnosti prodreti na tuja tržišča in omogočajo poslovanje na domačem tržišču pod nekoliko ugodnejšimi pogoji. Vsem carinskim postopkom je cilj povečati mednarodno konkurenčnost in udeležbo na mednarodnem trgu.

Carinskih postopkov z ekonomskim učinkom je pet. To so: uvoz zaradi izvoza oz. aktivno oplemenitenje, carinsko skladiščenje, predelava pod carinskim nadzorom, začasni uvoz in začasni izvoz na oplemenitenje oz. pasivno oplemenitenje. V praksi se največkrat uporablja postopek uvoza zaradi izvoza, katerega bom v diplomskem delu predstavila bolj podrobno. Od leta 2003 delam v Pivovarni Union v Izvozni službi kot carinski deklarant, kjer med drugim vodim evidence in pripravljam obračune za postopek uvoza zaradi izvoza. Zato sem se odločila, da ta carinski postopek z ekonomskim učinkom predstavim tudi na primeru podjetja Pivovarna Union d.d. Analizirala bom njegove pozitivne finančne učinke.

Diplomsko delo je vsebinsko razčlenjeno v tri poglavja, ki se med seboj povezujejo. V prvem poglavju bom podrobneje predstavila podjetje Pivovarna Union d.d., v drugem poglavju bom opisala zunanjetrgovinsko poslovanje Pivovarne Union d.d., v tretjem poglavju pa bom podrobneje prikazala postopek uvoza blaga zaradi proizvodnje za izvoz, ki ga podjetje uporablja.

Pivovarna Union d.d. je ena največjih delniških družb v Sloveniji, ki z najsodobnejšo tehnološko opremo, s prvovrstnimi surovinami ter z visokim strokovnim znanjem dosega produktivnost na nivoju držav članic Evropske unije, katere članica bo v kratkem postala tudi Slovenija. Več podatkov o nastanku, razvoju in razcvetu Pivovarne Union bom predstavila v prvem poglavju diplomskega dela.

V drugem poglavju bom podrobneje prikazala zunanjetrgovinske posle Pivovarne Union, ki se delijo na uvozni in izvozni posel, kjer bom ugotavljala možne pozitivne učinke postopka uvoza zaradi izvoza. Na koncu pa bom še predstavila prihodnost obeh poslov v Evropski Uniji ter spremembe in pomembnost le-teh z vstopom Slovenije na enotni evropski trg.

Tretje poglavje, carinski postopek z ekonomskim učinkom, postopek uvoza blaga zaradi proizvodnje za izvoz, bo razdeljeno v štiri dele. V prvem bodo na kratko opisani carinski postopki z ekonomskim učinkom, sledil bo podrobna predstavitev carinskega postopka uvoza zaradi izvoza oz. aktivnega oplemenitenja na primeru Pivovarne Union d.d. V tretjem delu bo le-ta postopek analiziran, predstavljeni bodo pozitivni in možni negativni učinki le-tega postopka. V zadnjem, četrtem delu pa bo predstavljena možnost zaključevanja postopka po vstopu v Evropsko Unijo.

V sklepu bom podala svoje ugotovitve.

1. PREDSTAVITEV PODJETJA PIVOVARNA UNION D.D.

1.1. NASTANEK IN RAZVOJ

Varjenje piva v Ljubljani sega v leto 1592, saj iz tega leta izhaja v knjigi prejemkov, ki se nahaja v ljubljanskem mestnem arhivu, prvi zapis o plačilu davka za pivo. Prav tako obstaja precej podatkov, tako iz 16. kot tudi iz 17. stoletja, ki dokazujejo, da so slovenski gostilničarji že takrat varili in prodajali pivo.

Pivovarna UNION v Ljubljani je bila ustanovljena leta 1864. Njena ustanovitelja sta bila Ivan in Peter Kosler. Sprva je pivovarna delovala kot malo družinsko podjetje. Količine piva iz Koslerjeve pivovarne so bile vsak dan večje in tudi kakovost piva se je strmo dvigovala. Bila je največja pivovarna na Kranjskem. Pivo so prodajali tako na Kranjskem, v Trstu, v Avstriji, na hrvaškem Primorju in v Dalmaciji, kot tudi v Severni Italiji. Zato sta se zaradi povečevanja prodaje in v tistem času relativno velikega trga Avstro-Ogrske monarhije, brata Kosler odločila, da spremenita malo družinsko podjetje v delniško družbo. To se je zgodilo leta 1909, ko je takratno firmo, pivovarno Kosler, ob sodelovanju kreditnega zavoda za trgovino in industrijo na Dunaju, pivovarne Reininghaus A.G. ter pivovarne Puntigam iz Gradca in pivovarne Goss pri Leobnu, prevzela na novo ustanovljena Delniška družba Pivovarne Union v Ljubljani. Ime Union (združenje) si je pridobila ravno zaradi združenega sodelovanja vseh naštetih pivovarn. Glavni delničarji so bili: brata Kosler, Avstrijski kreditni zavod za trgovino in industrijo ter pivovarne Göss, Reininghaus in Puntigam (Ljubljana: 1864 -1964, 1964, str. 2).

V letih od 1910 do 1926 je Pivovarna Union prevzela tudi druge slovenske pivovarne – dve v Ljubljani ter po eno v Kočevju, Škofji Loki, Lescah, Kamniku, Kranju, Mengšu, na Vrhniki, v Mariboru, Žalcu in v Laškem. Vse prevzete pivovarne so prenehale obratovati, tako da je bila Pivovarna UNION edina pivovarna v dravski banovini.

Leta 1920 je podjetje ustanovilo novo tovarno za kvas in špirit, katera je delno nadomestila izpad osnovne proizvodnje piva v tridesetih letih, ko je pivovarna izkoriščala le 20% zmogljivosti, kar je bila predvsem posledica gospodarske krize in visoke trošarine. S proizvodnjo špirta je prenehala leta 1950, s proizvodnjo kvasa pa v letu 2000.

Z nakupom delnic pivovarne v Laškem je ta prešla v last Pivovarne Union že leta 1924, obratovanje pivovarne pa je bilo v istem letu ukinjeno. Z letom 1925 so v Pivovarni proizvedli že preko 100.000 hl piva. V letih 1926 - 1927 je bila na novo urejena varilnica za pivo, rekonstruirali in povečali so tudi kotlarno in postavili dva nova parna kotla.

Med zgledno poslovanje podjetja je posegla vojna vihra, kateri je tudi to podjetje moralo plačati svoj davek. Zaradi izrabljenih strojev skoraj ni bilo mogoče obratovati. Pivska embalaža je bila delno izgubljena, delno uničena. Ponovno jo je bilo treba nabaviti, na novo organizirati prodajno mrežo in založna skladišča v različnih krajih. Za razvoz piva so nabavili nova tovorna vozila, saj so ostali brez njih. V tovarni je bilo treba zamenjati hladilni sistem, napraviti industrijski tir, razširiti parno gretje, skratka urediti vse potrebno, da so lahko vsi oddelki vsaj zasilno obratovali. Vsem težavam navkljub, so v letu 1945 proizvedli že 45.000 hl piva (Pivovarna Union, že 125 let hiša umnih in pogumnih, 1990, str. 15).

Po koncu druge svetovne vojne, leta 1946 so ga po načelu "vse ljudstvu" nacionalizirali. S tem je nastalo družbeno podjetje Pivovarna Union. Po drugi svetovni vojni so tako v Sloveniji delovale tri večje pivovarne: Union v Ljubljani, Laško v Laškem in Talis, štajerska pivovarna v Mariboru (Repe, 1993, str. 46). Proizvodnja piva v Sloveniji je v letih 1960 do 1980 zelo hitro naraščala, saj se je proizvodnja v tem času povečala kar za sedemkrat. Z modernizacijo je slovensko pivovarstvo doseglo evropsko raven. V Pivovarni Union so sledili načelu, da je za uspeh na trgu pomembno dolgoročno planiranje in tržna naravnost proizvodnje z nenehnim izpopolnjevanjem v tehnološkem procesu in povečevanju znanja. Tako je v letu 1963 proizvodnja piva narasla na več kot 220.000 hl piva. Leta 1965 so začeli izvažati v Italijo, v letu 1979 so uspeli izvoziti skupno že več kot 20.000 hl piva, kar je bilo največ v bivši Jugoslaviji. Leta 1967 so uvedli plastične zaboje namesto lesenih. V letu 1971 so kot prvi v Sloveniji uvedli Eurosteklenico v plastičnem zaboju, ki jo je kasneje nadomestila NRW steklenica, v letu 2000 pa so jo še posodobili z »long neck« steklenico – steklenico z dolgim vratom (Za prijatelje!, 2000, str. 10).

Kakovost in vztrajnost njihovih idej in dela se je najbolj pokazala na mednarodnih ocenjevanjih kakovosti piva, saj se le z redkokatere niso vrnili s priznanjem za kakovost svojih izdelkov.

Leta 1978 so zgradili novo, za takratne čase najbolj moderno polnilnico piva. Leta 1986 so odprli novo, računalniško vodeno varilnico, kjer so dnevno lahko zvarili preko 8.000 hl piva. Istega leta so kot prvi v tem delu Evrope v opuščeni sladarni uredili in odprli Pivovarski muzej, za katerega so 1989 leta dobili posebno priznanje za ohranitev in bogatitev kulturne dediščine. V stalno zbirko je vključen zgodovinski prikaz proizvodnje piva, zgodovinska predstavitev Pivovarne Union, sodarstva, transporta, gostilniške opreme in pivskega posodja, etiket ter pivovarskega marketinga. Muzej deluje v sklopu Centra za izobraževanje in trženje – CIT, ki so ga ravno tako odprli leta 1986.

Konec 80 let, ko je bilo v bivši Jugoslaviji začutiti veter sprememb, so se v Pivovarni Union odločili, da še bolj posežejo na trg. Pripojili so si Istrsko pivovarno v Buzetu, še pred tem pa so leta 1979, kot prvi v takratni državi, dovolili licenčno proizvodnjo piva Union v Istri.

V Jugoslaviji je leta 1988 obratovalo 28 pivovarn, ki so proizvedle 11,6 milijonov hl piva. Pivovarna Union je proizvedla 918.000 hl piva, kar je predstavljalo 8% jugoslovanske proizvodnje. Ob svoji 125 letnici (1989) je bila glede na proizvodnjo piva na tretjem mestu v Jugoslaviji in na drugem v Sloveniji. Količinsko so takrat zvarili več piva le v Pivovarni Laško in Beograjski industriji piva. Pivovarna Union pa je bila v tem času največji jugoslovanski izvoznik piva, saj je izvažala pivo v Avstrijo, Italijo, ZDA, Avstralijo, Kanado in Švedsko. Leta 1989 je pričela s proizvodnjo piva brez alkohola Uni in s proizvodnjo temnega piva (Črni baron) (Pivovarna Union, že 125 let hiša umnih in pogumnih, 1990, str. 17).

Po osamosvojitvi, leta 1990 so se preoblikovali v delniško družbo. Že pred letom 1991 so proizvedli 1.031.946 hl piva. V letu 1993 so pričeli s prodajo piva in osvežilnih pijač Sola v pločevinkah. Z letom 1995 se je pričela prodaja naravne pitne vode Zala. Investicija je bila vredna 10 mio DEM.

Leto 1998 je bilo prelomno v tehnološki modernizaciji Pivovarne Union. Zgradili so najsodobnejše, računalniško vodeno, regalno skladišče. Skladišče zgrajeno v 12-ih nadstropjih in naložba vredna 12 mio DEM, v katerem lahko skladiščijo kar 5 milijonov litrov svojih proizvodov. Po sodobnosti prekašajo mnoge evropske tekmece. V povsem računalniško vodenem in robotiziranem skladišču, za katerega je potreben en sam zaposlen, je prostora za več kot 10.500 palet, a jim ga zaradi sistema FIFO (first in first out – prvi v skladišče, prvi iz skladišča) ne uspe zapolniti (Ambrožič, 2000, str. 28).

V letu 1999 je prišlo do odprtja treh polnilnih linij. V Pivovarni Union so najbolj ponosni, da so se kot prvi v Evropi odločili za polnjenje osvežilnih gaziranih in negaziranih brezalkoholnih pijač po postopku aseptičnega polnjenja v plastenke. Le-ta omogoča najvišjo kakovost brez konzervansov. Zmogljivost linije je 48.000 litrov na uro. Istočasno so, kot prvi v Sloveniji, na novi liniji začeli polniti vodo Zala v 18.9 litrske balone za »Zala cooler avtomate« in odprli novo linijo za pločevinke, katere zmogljivost je 60.000 pločevink na uro. V letu 2000 so pridobili tudi certifikat ISO 9001. Na tržišče so lansirali prvo pivo polnjeno v plastično steklenico.

V letu 2001 se je Pivovarna Union združila s Fructalom in na trg plasirala dva nova izdelka; izotonično pijačo Sola Isosport, ki je namenjena vsem, ki se aktivno ali ljubiteljsko ukvarjajo s športom, ter nov okus Multisole – Multisola ACE s sokovi pomaranč, korenčka in limon.

V letu 2002 je svojemu »asortimanu« brezalkoholnih pijač dodala še tri nove okuse sadnih negaziranih sokov: Solo Orange, Solo Yellow in Solo Red. Prav tako so v letu 2002, na

osnovi sodelovanja z Interbrewom, začeli po licenčni pogodbi s proizvodnjo in prodajo piva Tennent's.

Široki paleti brezalkoholnih pijač so v letu 2003 dodali še Za Life, osvežilni napitek z magnezijem in z vitamini z okusom jabolka, ki spada v skupino vod z dodatki.

1.2. DEJAVNOST

Pivovarna Union je proizvodno podjetje, ki se ukvarja s proizvodnjo piva, brezalkoholnih pijač in mineralnih vod. Proizvodnja piva predstavlja 75-80% celotnega proizvodnega programa.

Osnovna dejavnost Pivovarne Union d.d. je razdeljena na tri področja, in sicer:

1. Industrijska proizvodnja

- piva
- brezalkoholnih pijač
- CO₂

2. Prodaja na debelo in drobno:

- piva
- brezalkoholnih pijač
- promocijskega materiala za pospeševanje prodaje piva

3. Ponudba:

- piva
- alkoholnih in brezalkoholnih pijač
- hladnih in toplih jedi ter napitkov

Asortiman Pivovarne Union sestavlja več blagovnih znamk:

- pivo UNION;
- brezalkoholne osvežilne pijače SOLA;
- voda ZALA.

V posamezne blagovne znamke pa so uvrščeni naslednji izdelki:

PIVO UNION:

Pri postopkih varjenja, fermentacije, zorenja in polnjenja piva uporabljajo Unionovi strokovnjaki vsa znanja, ki so ga generacije nekdanjih pivovarskih mojstrov pridobile v desetletjih, ga skrbno čuvale in predajale naslednjim generacijam. Vsa ta znanja o pivu uporabljajo danes na najsodobnejših napravah. In rezultat njihovih prizadevanj je pivo Union:

- svetlo pivo: Union, Pils, Smile, Tivoli;
- temno pivo: Črni baron;
- maloenergijska osvežilna brezalkoholna pijača iz žit in hmelja: Uni, pivo brez alkohola

- nizkokalorična osvežilna pijača iz piva in limonade: Radler.

OSVEŽILNE BREZALKOHOLNE PIJAČE SOLA:

Pivovarna Union je začela s prodajo brezalkoholnih pijač v pločevinkah leta 1993. Leta 1999 so kot prvi v Evropi pričeli s polnjenjem osvežilnih gaziranih in negaziranih brezalkoholnih pijač po postopku aseptičnega polnjenja v plastenke. S tem so dosegli, da pijačam ne dodajajo več konzervansov in stabilizacijskih sredstev za doseg trajnosti. V njihov »asortiman« pa sodijo naslednje pijače:

- gazirana osvežilna brezalkoholna pijača iz pomarančne baze: Sola Oranžada;
- osvežilna gazirana brezalkoholna pijača iz rastlinskih izvlečkov: Sola Cola;
- negazirani ledeni čaji Sola z naslednjimi okusi:
 - breskev,
 - lahki ledeni čaj z okusom breskve,
 - mešanica jabolka, ameriške brusnice in limone;
- multivitaminski napitek: Multi sola, Multi sola ACE;
- izotonična pijača: Sola Isosport;
- sadni negazirani sokovi: Sola Orange, Sola Yellow, Sola Red;

VODA ZALA:

Naravne razmere za oskrbo z vodo so v Pivovarni Union zelo ugodne, saj so neposredno pod pivovarno velike zaloge kakovostne vode, ki jo uporabljajo za varjenje piva že 138 let. Vodonosna plast je na tej lokaciji zaščiten z zaporno glinasto plastjo, ki pred vplivi okolja predstavlja nekakšen podzemni dežnik. Ustreznost vode redno spremlja Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije v Ljubljani. V »asortiman« Pivovarne Union pa sodijo:

- naravna pitna voda: Zala;
- naravna pitna voda v »coolerju«: Zala Cooler;
- voda z okusom limone: ZA lemon;
- osvežilni napitek z magnezijem in vitamini z okusom jabolka: Za Life.

Kakovost vode Zala je priznana tudi mednarodno. Že peto leto zapored je prejela veliko zlato medaljo za kakovost, ki jo podeljuje mednarodni inštitut za kakovost Monde Selection iz Bruslja.

Pregled vseh izdelkov Pivovarne Union po blagovnih znamkah je prikazan v tabeli 1.

Tabela 1: Blagovne znamke in izdelki Pivovarne Union

Blagovne znamke	Izdelki
Pivo UNION	svetla piva: Union, Pils, Smile, Tivoli temna piva: Črni Baron maloenergijska osvežilna brezalkoholna pijača iz žit in hmelja: Uni, pivo brez alkohola nizkokalorična osvežilna pijača iz piva in limonade: Radler
Osvežilne brezalkoholne pijače SOLA	gazirana osvežilna brezalkoholna pijača iz pomarančne baze: Sola Oranžada gazirana osvežilna brezalkoholna pijača iz rastlinskih izvlečkov: Sola Cola negazirani ledeni čaji Sola okusi breskve, mešanice jabolka, ameriške brusnice in limone in lahki ledeni čaj z okusom breskve multivitaminski napitek: Multi sola, Multi sola ACE izotonična pijača: Sola Isosport sadni negazirani sokovi: Sola Orange, Sola Yellow, Sola Red
Naravna pitna voda ZALA	voda: ZALA voda z okusom limone: ZA LEMON osvežilni napitek z magnezijem in vitamini z okusom jabolka: ZA Life voda v balonu: ZALA Cooler

Vir: Interni podatki, 2004.

STRANSKI PROIZVODI

Pri proizvodnji piva prihaja tudi do stranskih proizvodov, in sicer:

- suhe pivske tropine;
- sveže pivske tropine;
- suhi pivski kvas;
- utekočinjen ogljikov dioksid.

1.3. OSNOVNI KAPITAL, LASTNIŠKA STRUKTURA

Osnovni kapital

V postopku lastniškega preoblikovanja je Pivovarna Union izdala 451.140 navadnih delnic z nominalno vrednostjo 10.000 tolarjev. Družbenemu kapitalu je pripadlo 98,99%, zasebnemu pa 1,01% vseh delnic. Delnice Pivovarne Union so bile na borzo v kotacijo A uvrščene 6. marca 2000 in na Ljubljanski borzi kotirajo z oznako PULG (Kapital, 2000, str. 5).

Pivovarna Union d.d. je s 16.000 delničarji ena največjih delniških družb v Sloveniji. Z najsodobnejšo tehnološko opremo, s prvovrstnimi surovinami ter z visokim strokovnim znanjem Pivovarna Union d.d. dosega produktivnost na nivoju držav članic Evropske unije.

Lastniška struktura

Od leta 1991 je Pivovarna Union delniška družba. Proces lastninskega preoblikovanja je družba zaključila z javno prodajo delnic.

Lastniška struktura Pivovarne Union d.d. je prikazana v Tabeli 2.

Tabela 2: Lastniška struktura Pivovarne Union d.d. na dan 30.06.2003

Delničar	Število delnic	%
Pivovarna Laško d.d.	215.928	47,865
Interbrew B.B.	186.149	41,264
Perutnina Ptuj d.d.	26.661	5,910
Cogito d.d.	9.500	2,106
May Alexander	3.652	0,809
Kapitalska družba d.d.	412	0,091
Zadružba banka d.d., Ljubljana	233	0,052
Finsa d.o.o.	200	0,044
RB Inkaso d.o.o.	191	0,042
Arnold Boštjan	100	0,022
Energoplan d.d.	100	0,022
Ostali delničarji	7.988	1,771
Skupaj delniški kapital	451.114	100,000

Vir: Lastniška struktura, 2004.

1.4. POSLANSTVO, VIZIJA, CILJI

Poslanstvo

Svoje poslanstvo Pivovarna Union opredeljuje kot:

»Pivovarna Union kot proizvajalka piva, osvežilnih brezalkoholnih pijač in naravne pitne vode zadovoljuje potrebe svojih potrošnikov predvsem v Sloveniji, deloma pa tudi v drugih državah. S prodajo svojih izdelkov ustvarja dobiček. Z dobičkom, ki ga ustvarjamo, zagotavljamo zadovoljstvo zaposlenih, delničarjev, okolja ter svojih potrošnikov« (Poslanstvo, 2004).

Vizija

Vizija podjetja je naslednja:

»V Pivovarni Union se bomo tudi v prihodnje prilagajali zahtevam in željam kupcev. Pri tem bomo še izboljšali kakovost poslovanja podjetja na osnovi ISO standardov ter moderne tehnologije, ki jo imamo na voljo. Razvoj novih izdelkov in izboljšava obstoječih izdelkov bosta temeljila na posameznih strateških poslovnih programih: pivo, brezalkoholne pijače in naravna pitna voda.

Globalizacija evropskega in svetovnega gospodarstva tudi od Pivovarne Union zahteva, da leta okrepi svoj položaj med evropskimi proizvajalci pijač. Kapitalsko povezovanje Pivovarne Union se je v Sloveniji že pričelo z nakupom Fructala, načrti za naslednje obdobje pa predvidevajo tudi povezave s sorodnimi podjetji v državah bivše Jugoslavije v Skupino Union« (Vizija, 2004).

Cilji

Cilji prihodnjega razvoja Pivovarne Union d.d. temeljijo na tehnologiji, znanju, tradiciji ter dobrih izdelkih Pivovarne Union. Osnovna cilja prihodnjega razvoja sta proizvodnja in prodaja kakovostnih vrst piva, brezalkoholnih pijač in naravne pitne vode. Pri tem je potrebno ustvariti zadosten in ustrezen dobiček za nadaljnji razvoj družbe ter izplačilo dividend delničarjem Pivovarne Union d.d. (Cilji, 2004).

ZAPOSLENI

Pivovarna Union ima okoli 500 zaposlenih – skupno število zaposlenih na dan 31.12.2002 je bilo 495, povprečno število zaposlenih v letu 2002 pa je bilo 502 (Letno poročilo, 2003, str. 37).

Skladno s povečevanjem proizvodnje in uvajanjem novih tehnologij se spreminja tudi njihova izobrazbena struktura zaposlenih. Tako ima več kot polovica zaposlenih srednjo stopnjo strokovne izobrazbe. Vsak osmi zaposleni ima univerzitetno izobrazbo (VI. ali VII. stopnje) (Zaposleni, 2004).

PIVOVARNA UNION IN POKROVITELJSTVA

V Pivovarni Union se za pokroviteljstva odločajo predvsem zaradi povečanja ugleda delniške družbe v javnosti. So pokrovitelji športnih ekip ter darujejo sredstva za potrebe slovenskega zdravstva. Pivovarna Union je pokroviteljica košarkarskega kluba Union Olimpija in sopokroviteljica hokejskih klubov Olimpija in Jesenice. Poleg tega podpirajo tudi različne prireditve, povezane z dejavnostjo podjetja, ter zdravstvene in šolske ustanove. Za celotno promocijo podjetja vsako leto namenijo 7 do 8 odstotkov svojega prihodka, od tega za pokroviteljstva in darovalstva približno en odstotek (Pivovarna Union in pokroviteljstva, 2004).

1.5. PIVOVARNA UNION DANES

Pivovarna Union je pivovarna, ki se lahko s sodobno tehnologijo kosa z vodilnimi svetovnimi proizvajalci piva. V letu 2002 so prodali 1.526.115 hl vseh pijač Pivovarne Union, od tega 990.951 hl piva, 395.340 hl brezalkoholnih pijač Sola in 139.824 hl vode Zala (Letno poročilo, 2003, str. 16).

SKUPINA UNION

Globalizacija je od Pivovarne Union zahtevala, da se širi in okrepi svoj položaj. Tako je leta 2000 prevzela Fructal d.d. iz Ajdovščine, v katerem ima 56,7 odstotkov delnic, poleg tega pa ima tudi šest odvisnih družb v tujini, in sicer: Fruitcommerce Gorizia, Fructal Zagreb, Fructal Makedonija, Konzeks Skopje, Eurofruit Sarajevo, Sarajevska Pivovarna. S pivovarskimi podjetji bivše Jugoslavije se namerava povezati v skupino Union.

Fructal d.d. je za družbo Fruitcommerce Gorizia decembra 2001 sprejel sklep o redni likvidaciji, vendar pa postopek še ni končan. Družba Fructal Praha, ki od ustanovitve takorekoč ni poslovala, je bila konec leta 2001 likvidirana in premoženje prodano. V letu 2001 je Pivovarna Union po sklenjeni pogodbi pridobila 12% delež v Sarajevski pivovarni. Dodatne pridobitve večinskega deleža (51% lastniškega deleža) v omenjeni pivovarni pa zaradi sprememb v letu 2001 ni bilo. Pivovarna Sarajevo je namreč sprejela odločitev, da zaustavi vsako nadaljno odprodajo svojega deleža, dokler se dokončno ne »konsolidira« lastništvo v Pivovarni Union (Letno poročilo, 2003, str. 11).

SODELOVANJE Z INTERBREWOM

Leta 2001 je Pivovarna Union podpisala s koncernom Interbrew iz Belgije tri strateške pogodbe. Strateško partnerstvo vključuje podporo pri promociji blagovne znamke Union na trgih držav bivše Jugoslavije in na območju vzhodne Evrope.

V letu 2002 je Pivovarna Union na osnovi sodelovanja z Interbrewom začela po licenčni pogodbi proizvodnjo in prodajo piva Tennent's. Na osnovi posebne pogodbe je družba začela variti pivo Tennent's za italijanski trg, ki ga je prej proizvajala firma Bass Beers Worldwide UK LTD. Proizvodnja tega piva je zahtevala prilagoditev proizvodnih postopkov in kakovosti temu mednarodno uveljavljenemu pivu. Od meseca julija 2002, ko je proizvodnja stekla, pa do konca leta 2002 je na zahtevni italijanski trg Pivovarna Union prodala 66.389 hl (Letno poročilo, 2003, str. 34).

Prav tako je v letu 2002 na osnovi sodelovanja Pivovarne Union z Interbrew začela Pivovarna Zagreb po licenčni pogodbi proizvodnjo in prodajo piva Union za hrvaški trg. Pivovarna Zagreb je na podlagi posebne pogodbe začela variti pivo Union v vračljivi 0,5l in 0,33l steklenici ter 30l in 50l sodu. Pivovarna Zagreb je s 23.4.2002 začela uvažati tudi skrčen program piva v nevračljivi embalaži in sicer pivo Union v 0,5l in 0,33l pločevinki, pivo Pils v 0,66l steklenici, pivo Smile v 0,33l steklenici ter Uni v 0,5l LN steklenici. Od 25.4.2002, ko je licenčna proizvodnja stekla, do decembra je Pivovarna Zagreb proizvedla in prodala 20.020 hl Union piva na hrvaški trg (Letno poročilo, 2003, str. 34-35).

Sodelovanje z Interbrew-om za začetek licenčne proizvodnje Union piva v Pivovarni Nikšič za oskrbo trga Srbije in Črne Gore s pivom Union se je zaradi neugodnih razmer v Trebjesi AD prestavilo iz septembra 2002 na leto 2004.

Koncern Interbrew je v letu 2001 objavil ponudbo za prevzem Uniona, ki jo je ponovil naslednje leto julija. Lastniška struktura se je v tem obdobju precej spreminjala. Delnice so se koncentrirale predvsem pri dveh delničarjih: Pivovarni Laško in koncernu Interbrew. Pivovarna Laško je bila s pomočjo prijateljskih podjetij uspešnejša in je že v letu 2002 povečala svoj delež na 47,86% delnic Pivovarne Union. Svojo ponudbo za prevzem je ponudila pred skupščino delničarjev Pivovarne Union, šele 25.07.2002.

14.07.2003 je Urad za varstvo konkurence izdal odločbo, s katero ni dovolil koncentracije med Pivovarno Union in Pivovarno Laško. Postavil je dodatne pogoje, pod katerimi je takšno koncentracijo vendarle dovolil, čeprav je istočasno zadrževal, da ustvarjanje monopola na slovenskem trgu piva in drugih pijač ni dovoljeno (Smrekar, 2001; Klapš, 2002, str. 5; Brezigar, 2002, str.7).

Trenutno stanje, v katerem ni zmagovalca, prav gotovo najbolj škodi prav Pivovarni Union. Vsak udeleženec ima svoje interese, vendar pa se bo s časom pokazalo, kateri bodo prevladali.

2. ZUNANJETRGOVINSKO POSLOVANJE PIVOVARNE UNION

Kot že samo ime pove, zajema zunanjetrgovinsko poslovanje podjetja tisti del poslovanja, pri katerem podjetje sodeluje s tujino. Samo poslovanje se v podjetju odvija v dveh oddelkih in sicer uvoznem in izvoznem oddelku. Uvozni oddelek deluje v okviru nabave, izvozni oddelek pa v okviru prodaje.

Danes je le malo podjetij, ki bi bila osredotočena le na domači trg, pa naj gre za nabavo surovin in materiala za proizvodnjo ali za prodajo materiala, polproizvodov ali končnih izdelkov. V majhnih gospodarstvih, kakršno je tudi slovensko, je težko dobiti vse potrebne surovine ustrezne kvalitete in cen zgolj na domačem trgu. Podjetja seveda sledijo načelom dobrega gospodarja, kar pomeni, v grobem, zmanjševanje stroškov in povečevanje dobička. Ozirajo se tudi po tujih dobaviteljih, katerih ponudba je večja in seveda cenovno ugodnejša.

Podobno je tudi na prodajni strani. Domači trg je premajhen, da bi lahko vsa podjetja prodajala blago le na njem, torej ponujajo svoje izdelke tudi v tujino, iščejo torej tuje kupce (Vilar, 2001, str. 2).

Zunanjetrgovinsko poslovanje postaja dandanes izredno dinamična dejavnost poslovnih subjektov. Nove spodbude podjetjem daje prav globalizacija proizvodnje in prodaje, ki jim omogoča tudi nadaljnjo rast in širitev poslovanja. Povečuje se vpetost nacionalnih gospodarstev v svetovna dogajanja, kar kaže na veliko odvisnost podjetij od dogajanj na

mednarodnih trgovih. Mednarodno konkurirati so sposobna le najuspešnejša in inovativna podjetja, ki se edina lahko uspešno pozicionirajo na tujih trgih (Šuštar, 1997, str. 7).

»Mednarodno poslovanje nadaljuje svojo nezadržno in raznovrstno rast ter preobrazbo. Ekstenzivno se širi na nova področja, ki so doslej veljala za izključno domeno domačega poslovanja. Hkrati pa pod pritiskom kupcev in tekmecev išče nove prijeme in pogloblja poslovanje na dosedanjih področjih ter območjih. Njegovi udeleženci pri tem iščejo, preskušajo in oblikujejo predvsem take instrumente, strategije itd., ki zmanjšujejo kompleksnostna stanja, ki so danes čedalje bolj pogostejša. Pred udeleženci poslovanja pa je na pogled paradoksalna zahteva po izpopolnjevanju instrumentov trženja in poslovanja, ki so čedalje bolj prefinjeni ali filigranski.« (Hrastelj, 2001, str. 335).

ZAKONSKI OKVIRI ZUNANJETRGOVINSKEGA POSLOVANJA

Zunanjetrgovinsko poslovanje ureja več predpisov s področja zunanje trgovine kot so:

- Zakon o zunanjetrgovinskem poslovanju
- Carinski zakon
- Zakon o deviznem poslovanju
- Zakon o carinski tarifi
- Zakon o davku na dodano vrednost
- Zakon o kreditnih odnosih s tujino
- Zakon o carinski službi
- in drugi.

Zunanjetrgovinsko poslovanje je urejeno z Zakonom o zunanjetrgovinskem poslovanju (Uradni list RS, št. 13/93), ki ga v nadaljevanju tudi povzemam. Temelji na načelu, da je dovoljeno vse, kar ni prepovedano. Ta zakon ureja izvoz in uvoz blaga in storitev, njihov začasen izvoz in uvoz, posebne oblike poslov v zunanji trgovini. Določa tudi pogoje za opravljanje določenih gospodarskih dejavnosti v tujini in opravljanje gospodarskih dejavnosti tujih oseb v Sloveniji.

2.1. ZUNANJETRGOVINSKI POSLI

Podjetje lahko opravlja posle zunanjetrgovinskega prometa, če se za tako poslovanje vpiše v sodni register pri pristojnem sodišču. Izvod sklepa mora posredovati tudi Banki Slovenije, Carinski upravi, Republiškememu tržnemu inšpektoratu in Republiškememu zavodu za statistiko.

Izvedba zunanjetrgovinskega posla ima določene posebnosti, po katerih se bistveno razlikuje od izvedbe podobnega posla v notranjem blagovnem prometu. Bistvena značilnost zunanje trgovine, po kateri se loči od notranje trgovine, je dejstvo, da poslovanje poteka med partnerjema, ki sta v različnih državah. Uporabiti je potrebno enoten jezik, razumljiv za obe strani. Prvi pogoj za uspešno delo je torej znanje tujih jezikov. Naslednji pogoj pa je

poznavanje zunanjetrgovinske regulative – predpise s področja deviznega in carinskega poslovanja ter špedicije, transporta in zavarovanja, Posle je treba obravnavati kompleksno, jih voditi in spremljati v vseh fazah od začetka do končnega obračuna (Turk, 2000, str. 247).

Zunanjetrgovinske posle lahko v grobem delimo na uvozne posle in izvozne posle. Splošni potek uvoznega in izvoznega posla pa je sestavljen iz treh faz:

- faza priprave posla,
- faza izvedbe posla ter
- faza zaključka in analize posla.

V Pivovarni Union uvozne in izvozne posle izvajajo že več kot 10 let. Pred tem je podjetje uvažalo in izvažalo preko posrednika. V podjetju so se do leta 2002 uvozni in izvozni posli vodili v Uvozno izvoznem oddelku.

Zaradi vse več dela, tako na uvoznem kot na izvoznem področju, je s 1.1.2002 prišlo v Pivovarni Union do reorganizacije. Prejšnji Uvozno izvozni oddelk se je razcepil. Uvozni posli se vodijo v Nabavni službi. Zaradi vse večjega izvoza pa se je vspostavila Izvozna služba, kjer se izvajajo izvozni posli.

Pivovarna Union ima status pooblaščenega prejemnika, vendar še ni pridobila statusa pooblaščenega pošiljatelja, ker v tovarni ni zagotovljena sledljivost v proizvodnji.

Vsi postopki so v Pivovarni Union vodeni z računalniškim sistemom. Leta 1998 so začeli uvajati integriran informacijski sistem Baan, ki je popolnoma začel delovati s 1.1.2000. Za zamenjavo so se odločili, ker so ocenili, da stare aplikacije ne zagotavljajo več ustrezne informacijske podpore poslovanju in jih zaradi zastarele tehnologije ni več smiselno posodabljati. Seveda je uvedba novega sistema pomenila tudi dodatno izobraževanje zaposlenih o delovanju, saj je informacijska tehnologija le orodje v rokah zaposlenih in je bistveno znanje teh ljudi (Nardin, 2003a, str.17).

Vsekakor so z uvedbo sistema naredili velik korak, saj omogoča veliko več kot prejšnji sistem. Med drugim tudi avtomatsko vodenje evidenc normativov porabe in odpisov materiala, ki so potrebni pri postopku uvoza zaradi izvoza, katere so pred tem vodili ročno v programu Excel.

V letu 2003 so izpeljali tudi projekt računalniške izmenjave podatkov (RIP) s Carinsko Upravo tako pri uvozu kot pri izvozu blaga, kar je pospešilo postopek carinjenja, ki se sedaj izvaja na pragu tovarne. To pomeni večjo odgovornost Pivovarne Union in odgovornih oseb, ki postopek izvajajo. Po drugi strani pa predstavlja velike prihranke zaradi zmanjšanja špediterskih stroškov. Obenem ta program omogoča pilotsko spremljanje poročanja za Intrastat, ki bo po vstopu Slovenije v Evropsko skupnost, za Pivovarno Union obvezen.

Konkurenčnost izdelkov Pivovarne Union na tujih trgih dosegajo tudi z vse večimi poenostavitvami carinskih postopkov, saj imajo dovoljenje za poenostavljen postopek deklariranja blaga na podlagi knjigovodskih vpisov za uvoz in izvoz, vse na podlagi brezpapirnega poslovanja (RIP).

2.1.1 NABAVNA SLUŽBA – UVOZNI POSLI

Nabavna služba Pivovarne Union deluje v dveh delih. Na eni strani je domača nabava, na drugi strani pa uvoz oz. nabava v tujini.

Obseg nabavljenih surovin in reprodukcijskega materiala je v letu 2000 znašal skoraj 30 milijonov evrov. Od tega predstavlja nabava surovin in reprodukcijskega materiala za pivo 44% vseh nabav, za brezalkoholne pijače pa 32%.

V celotni nabavi surovin in reprodukcijskih materialov v letu 2002 največji delež predstavljajo pločevinke (19%), slad (14%), predforme za platenke (10%), koncentradi za brezalkoholne pijače (18%), steklenice za pivo (7%), sladkor (6%) in etikete (4%).

Domača nabava predstavlja 24% vrednosti nabavljenega materiala. Največjo vrednostno postavko na domačem trgu predstavlja sladkor (22%). Na slovenskem trgu pri domačih dobaviteljih Pivovarna Union kupuje še etikete za pivo in brezalkoholni program (18%), predforme za platenke (12%), kartonsko embalažo (7%), kronske pokrovčke (6%) in pokrovčke za platenke (5%) ter vsa čistilna in dezinfekcijska sredstva, folijo za ovijanje tas in palet, hmelj, lepila, citronsko kislino in druga pomožna sredstva.

Nabava v tujini vrednostno predstavlja 76% nabave, saj se v tujini kupuje večina osnovnih surovin in repromaterialov. 25% celotne nabave v tujini predstavljajo pločevinke za pivo in brezalkohol, vrednostno sledi slad (25%), koncentradi za pripravo brezalkoholnih pijač (10%), steklenice (9%) ter predforme za platenke (9%). Največji dobavitelji so iz Nemčije, Avstrije in Italije (Letno poročilo Pivovarne Union, 2003 str. 27).

Za izbiro dobaviteljev imajo natančno določene kriterije. Najpomembnejša je seveda kakovost, ki jo sicer določajo standardi kakovosti. Naslednji kriterij je logistična podpora, ki omogoča dobavo v dogovorjenem času. Ponavadi je to najkrajši možen čas. Eden od najpomembnejših kriterijev je tudi cena.

In ker je od nabave pravzaprav odvisen potek celotne proizvodnje, je delo dinamično in hkrati odgovorno, saj na koncu vse rezultira v zadovoljevanju potreb in zahtev kupcev.

Kakovostno vodenje nabave zahteva nenehno spremljanje zalog ter skrb za optimalne in varnostne zaloge. Potrebno je veliko usklajevanja z drugimi službami. Na koncu se vse delo izkaže v prodaji.

Pivovarna Union je sezonsko podjetje. Sezone so odvisne od vremena. Če je vreme lepo, je tudi prodaja večja, kar pomeni hitre spremembe plana polnjenja in zato tudi spremembe v nabavi. Prav zato je planiranje za potrebe proizvodnje zelo naporno delo. Težavo predstavlja predvsem omejitev s skladiščnim prostorom, saj je Pivovarna Union situirana v središču mesta in si ne more privoščiti velikih skladišč (Nardin, 2003, str.18).

DOLGOROČNA PROIZVODNA KOOPERACIJA

Pivovarna Union ima sklenjeno pogodbo o dolgoročni proizvodni kooperaciji s svojim partnerjem iz Italije. Le-ta dobavlja Pivovarni Union nekatere surovine za proizvodnjo piva ter embalažo za pivo, kot so steklenice, pločevinke, tase, kartoni in podobno. Pivo natočeno in pakirano v embalažo, ki je last tega italijanskega podjetja, Pivovarna Union tudi izvozi temu podjetju nazaj na italijanski trg. Vsake tri mesece se naredi pobot - poračun uvoženih surovin in embalaže ter izvoženega piva. Ker je omenjeni partner iz Italije tudi eden največjih izvoznikov Pivovarne Union, se večkrat zgodi, da nastane pozitivna razlika v korist Pivovarne Union.

Dolgoročna proizvodna kooperacija je v Zakonu o zunanjetrgovinskem poslovanju opredeljena kot dolgoročno sodelovanje med domačimi pravnimi osebami in zasebniki, ki opravljajo proizvodno dejavnost, ter tujimi osebami. Izraža se v skupnem programiranju razvoja, uvajanju proizvodnje, proizvodnji in medsebojnih dobavah proizvodov ter njihovih sestavnih delov. Sodelovanje lahko poteka na več načinov:

- izmenjava sestavnih delov, ki se vgrajujejo v iste proizvode ali proizvode iste vrste;
- tuja oseba dobavlja sestavne dele, domača pa končne proizvode, v katerih so vgrajeni le-ti;
- izmenjava sestavnih elementov sistema oz. naprav kot zaokroženih celot, ki so namenjeni za izpopolnitev ali dokončanje določenih sistemov in
- dolgoročno sodelovanje v proizvodnji in dobavi gotovih proizvodov iste vrste.

Če je bilo blago ob sklenitvi te pogodbe razvrščeno med blago, ki se pogosto izvaža in uvaža, velja ta režim do izpolnitve pogodbe. Če je blago, ki je predmet te pogodbe, urejeno s kontingenti ali dovoljenji, je potrebno soglasje Ministrstva za ekonomske odnose in razvoj. Pogodba o dolgoročni proizvodni kooperaciji mora biti sklenjena za določen čas. Vrednost izvoza na podlagi pogodbe mora biti najmanj enaka vrednosti uvoza.

V primeru Pivovarne Union gre za vrsto sodelovanja, ko tuja oseba (kupec iz Italije) dobavi sestavne dele (surovine in materiale za proizvodnjo piva), domača oseba (Pivovarna Union) pa končne proizvode, v katerih so vgrajeni vsi dobavljeni materiali.

CARINSKE STOPNJE

Eden pomembnih faktorjev pri uvozu blaga v Slovenijo so tudi carinske stopnje. V skladu s približevanjem Slovenije Evropski Uniji se čedalje več materialov uvaža po carinski stopnji

prosto in sicer: predforme, steklenice, arome, kartonska embalaža in lepila. Seveda pa so zaradi zaščitne kmetijske politike carinske stopnje pri uvozu slada (5%), koruznega zdroba (27%) in baz za pripravo brezalkoholnih pijač (9%) še vedno precej visoke, kljub temu, da uvažajo izključno blago, ki ima poreklo iz držav Evropske Unije (Poslovno poročilo Pivovarne Union, 2002, str. 19).

Prav zaradi prihrankov, do katerih lahko pride iz naslova carinskih dajatev, se Pivovarna Union poslužuje carinskega postopka aktivnega oplemenitenja oz. uvoza blaga zaradi proizvodnje za izvoz in sicer za uvoz tistih surovin in materiala, ki imajo pri uvozu v Slovenijo dokaj visoko carinsko stopnjo. V tretjem poglavju bom analizirala omenjeni postopek za primer uvoza koruznega zdroba, ki ima predpisano 27% carinsko stopnjo in uvoza sladu, ki ima predpisano 5% carinsko stopnjo. Izpostavila bom tudi problem uvoza sladkorja, ki ima pri uvozu v Slovenijo predpisano 12,2% carinsko stopnjo in prelevman v višini 68 SIT/kg.

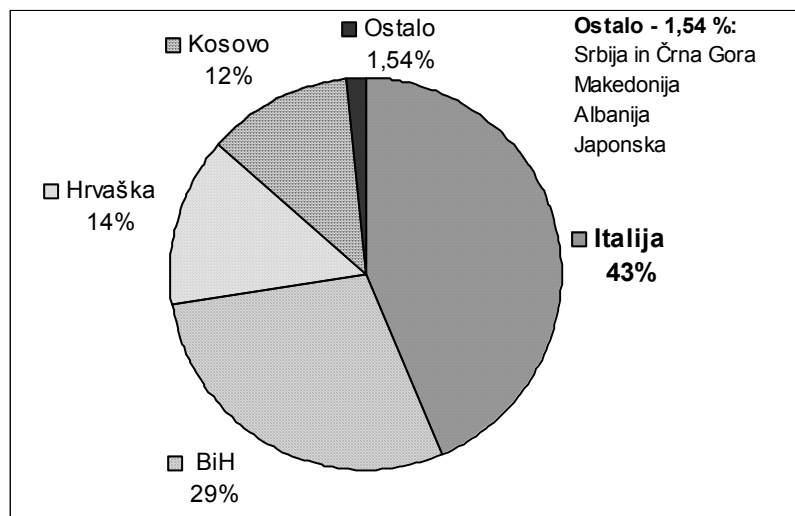
2.1.2 IZVOZNA SLUŽBA – IZVOZNI POSLI

Izvozna služba se ukvarja z vsemi področji, ki vplivajo na prodajo v tujini – carine, plačilni pogoji, način plačevanja v tujini, plačilna disciplina obstoječih kupcev, iskanje novih trgov in novih kupcev in še bi lahko naštevali.

Izvoz v vsako državo ima svoje značilnosti in pravila, zato morajo v izvozni službi poznati in slediti predpisom držav, v katere izvažajo. Glavne države, v katere Pivovarna Union izvažajo so Italija, Hrvaška, Bosna in Hercegovina ter Kosovo. Prisotna je tudi na trgih v Srbiji in Črni Gori, Makedoniji, Albaniji, Nemčiji in ZDA.

Izvoz na tuje trge postaja vedno pomembnejši. V letu 2002 so predstavljali prihodki od prodaje pijač v izvozu 2% več kot v predhodnem letu. V letu 2002 so izvozili 558.713 hl pijač, kar predstavlja 37% celotne prodaje pijač Pivovarne Union. Od tega so izvozili 400.425 hl piva, 116.905 hl brezalkoholnih pijač Sola in 41.383 hl vode Zala. (Interno gradivo Pivovarne Union d.d., 2003). Prikaz strukture izvoza po državah je prikazan v Sliki 1.

Slika 1: Struktura izvoza Pivovarne Union d.d. po državah v letu 2002 v %

Vir: Interno gradivo Pivovarne Union d.d., 2003.

Pri izvozu izdelkov ima Pivovarna Union s kupci dogovorjena dva različna načina plačila:

- pobot terjatev, plačilni rok od 30 - 60 dni
- avansno plačilo, s katerim priznavajo kupcem 4% »cassasconto«.

Kupcem v Bosni in Hercegovini, Kosovu, Srbiji, Črni Gori, Makedoniji in Albaniji priznavajo tudi »superrabate« od vrednosti letnega finančnega prometa, po lestvicah za posamično državo.

Kupci posredujejo svoje povpraševanje, izvoznia služba pa jim odgovori s svojo izvozno ponudbo, ki mora vsebovati: predmet ponudbe, količino, cene v ustrezni valuti, klavzulo Incoterms, plačilo in način zavarovanja plačila, dobavni rok, način odpreme in veljavnost ponudbe (Makovec Brenčič, 2001, str. 75).

Carinske stopnje za uvoz pijač iz Slovenije v države bivše Jugoslavije so dokaj visoke in predstavljajo veliko oviro za večji prodor pijač Pivovarne Union na ta tržišča, saj so težko konkurenčni zlasti domačim proizvajalcem. Kljub temu, da ima Slovenija sklenjene bilateralne sporazume o prosti trgovini s Hrvaško, BIH in Makedonijo ter diagonalni sporazum z Italijo, po katerih blago slovenskega porekla uživa preferencialne carinske stopnje, je potrebno pri uvozu plačevati visoke carine, akcize, prelevmane in takse, kar otežuje izvoz na južne trge, na katerih je Pivovarna Union manj konkurenčna v primerjavi z domačimi proizvajalci ter drugimi uvozniki, ki prodajajo po nižjih cenah.

Za prevoz piva čez Črno goro na Kosovo je bilo uvedeno plačilo varščine v višini uvoznih dajatev v Črni gori. Na Kosovu so se pojavili tudi novi ponudniki konkurenčnih pivovarn z izredno velikimi vlaganji v promocijo in nizkimi cenami, kar je še dodatno zaustavilo prodor Pivovarne Union na trg.

V preteklih letih je Pivovarna Union dosegla veliko rast izvoza piva in brezalkoholnih pijač na tuje trge. V srednjeročnem planu so sicer predvideli nadaljno rast do leta 2005, vendar je treba upoštevati dejstvo, da so konec leta 2001 sklenili s Pivovarnama Zagreb in Nikšič pogodbo o licenčni proizvodnji, tako da so pokrivali trge biše Jugoslavije preko prodajne in distribucijske mreže licenčnih pivovarn. Tako so v Zagrebški pivovarni začeli z licenčno proizvodnjo svetlega piva Union v vračljivi embalaži.

Izvozni trgi zahtevajo vedno večja sredstva za promocijo in tržno komuniciranje. Za uspešno prodajo je nujno tudi intenzivno delovanje prodajnih ekip, ki sistematično obdelujejo posamezne kupce. Zato si v nadaljevanju podrobneje pogledjmo vsakega izmed najpomembnejših izvoznih trgov Pivovarne Union.

ITALIJA

Eden izmed najpomembnejših tujih trgov Pivovarne Union je prav gotovo Italija. Leta 2002 je Pivovarna Union na italijanski trg izvozila 243.040 hl piva. Izvoz se je v primerjavi z letom 2001 povečal za 37%, predvsem zaradi izvoza dodatnih količin piva Tennent's po licenčni proizvodnji, ki se je začela v juliju 2002. Izvoz piva Union je ostal na enaki ravni kot leta 2001. Poleg tega je družba v Italijo v letu 2002 izvozila tudi 3.020 ton suhih pivskih tropin in 152 ton suhega pivskega kvasa.

Na splošno je prodaja piva v Italiji leta 2002 padla, tako da je večina proizvajalcev cene znižala. Izvoz piva Union pa je bil uspešen, kljub temu da je Pivovarna Union v letu 2002 cene svojemu izvozniku zvišala.

BOSNA IN HERCEGOVINA

V Bosno in Hercegovino (Federacijo in Republiko Srbsko) Pivovarna Union izvaža poleg piva Union, brezalkoholnih pijač in vode tudi pivino – še nefiltrirano pivo, ki ga kupec v BiH filtrira in napolni. Izvoz piva se je v letu 2002 povečal za 18%, izvoz pivine pa se je zmanjšal za 10%. V BiH – Republika Srbska je Pivovarna Union že leta 2001 izbrala ekskluzivnega uvoznika za pivo, v januarju 2002 pa je le-temu dodelila tudi ekskluzivo za brezalkoholne pijače Sola in vodo Zala. Izvoz brezalkoholnih pijač se je v letu 2002 zmanjšal za 13%, vendar pa je Pivovarna Union s podelitvijo ekskluzive dolgoročno poenotila cenovno politiko, rešila problem izbire uvoznika na deklaracijah ter dosegla ureditev in kontrolo na tem trgu (Letno poročilo, 2003, str. 24).

Možni razlogi za zmanjšanje prodaje v Bosni in Hercegovini so prav gotovo tudi v močni protislovenski propagandi domačih medijev, zniževanje življenjske ravni ter sivi trg in množica cenениh komplementarnih izdelkov iz Bosne in hercegovine in ostalih bivših držav Jugoslavije, ki zlasti s ceno konkurirajo izdelkom Pivovarne Union.

HRVAŠKA

Izvoz piva na Hrvaško se je v letu 2002 zmanjšal, saj je Pivovarna Union v letu 2002 pričela z licenčno proizvodnjo piva v Zagrebški pivovarni, vendar pa se je v letu 2003 zopet približal ravni iz leta 2001. V letu 2002 se je zmanjšal tudi izvoz brezalkoholnih pijač. Na Hrvaškem namreč obstaja veliko domače in tuje konkurence, kjer je vsa domača in del tuje konkurence (Rauch) cenejša od Pivovarne Union.

KOSOVO

Tudi za Kosovo je Pivovarna Union že leta 2001 izbrala ekskluzivnega uvoznika, ki je obenem tudi ekskluzivni uvoznik izdelkov podjetja Fructal d.d. V letu 2002 je podjetje izvozilo na Kosovo kar za 65% manj piva in 7% manj brezalkoholnih pijač kot leto prej (Letno poročilo, 2003, str. 21).

Izvoz piva na Kosovo otežujejo predvsem visoke carine, prelevmani, akcize in dodatne takse pri uvozu. To povzroča povečanje cen izdelkov glede na cene domačih proizvajalcev in drugih uvoznikov, ki prodajajo po nižjih cenah. Manjšemu izvozu brezalkoholnih pijač navkljub, pa je Pivovarna Union na trgu Kosova vendarle dosegla 95% tržni delež za ledeni čaj Sola, za kar so pripomogli s pomočjo izvozniku z oglaševanjem brezalkoholnih pijač Sola v medijih.

2.1.3 UVOZNI IN IZVOZNI POSLI PIVOVARNE UNION IN EVROPSKA UNIJA

Še nedavno tega je bila Evropska Unija (EU) za nas le želja, od 1.5.2004 pa bo predstavljala novo realnost poslovanja. S tem dnem vstopa Slovenija na enotni evropski trg, kjer bodo veljali pogoji ekonomije obsega, pričakujemo pa tudi stabilno gospodarsko, politično in socialno okolje. Vendar pa že dosedanje analize kažejo, da se bodo z največjimi težavami soočila predvsem živilsko predelovalna podjetja, kamor sodi tudi Pivovarna Union d.d. Pivovarna Union namerava prisotnost svojih izdelkov na trgih bivše Jugoslavije ohraniti, vendar pa se bodo prav na teh trgih pogoji poslovanja zaostrili.

Slovenija ima danes s temi državami sklenjene bilateralne sporazume o prosti trgovini, ki so bistveno bolj liberalni od sporazumov, ki jih ima s temi državami sklenjene Evropska Unija. S 1.5.2004 bomo prevzeli pravni red Evropske Unije, torej bodo vsi bilateralni sporazumi, ki jih je sklenila Republika Slovenija, prenehali veljati. Prodaja izdelkov na te trge bo po vstopu Slovenije v Evropsko Unijo še vedno izvoz in bo predstavljala poslovanje s tretjimi državami. Za zaščito notranjega trga in nadzor nad blagovno menjavo kmetijskih proizvodov živilskega blaga s tako imenovanimi tretjimi državami, ki niso članice EU, bo morala tudi Pivovarna Union uporabljati naslednje zunanjetrgovinske mehanizme:

- uvozna in izvozna dovoljenja, s katerimi EU nadzira in spremlja uvoz in izvoz agroživilskih proizvodov;
- izvozna nadomestila, katerih osnovni namen je finančna podpora domačim proizvajalcem živil, ki izvažajo na trge tretjih držav;

- kmetijske kvote, ki omogočajo izvajanje blagovne menjave po preferencialnih (nižjih) carinskih stopnjah z državami podpisnicami mednarodnih sporazumov;
- kmetijske dajatve, s katerimi preprečuje vdor živil po nizkih cenah iz tretjih držav na trge EU.

Poznavanje evropske zakonodaje in postopkov ter dokumentov, ki iz nje izhajajo na področju zunanjetrgovinskih mehanizmov, bo ključnega pomena, ne samo za Pivovarno Union, temveč za vsa podjetja, ki bodo trgovala z živilskim blagom s tretjimi državami. Le tako bodo lahko ohranila in tudi povečala svojo konkurenčnost, tako na razširjenem evropskem trgu, kot tudi na trgih tretjih držav.

Na izvoznih trgih je zelo težko obdržati svoj tržni delež, še posebno zaradi hude domače konkurence in ostale tuje konkurence, ki na trgu že obstaja oz. vedno znova vstopa na trg. Zato morajo biti podjetja prilagodljiva in zmožna stalno skrbeti za svojo konkurenčnost, jo zagotavljati še vnaprej in jo po možnosti tudi povečevati. Ena od teh možnosti je tudi uporaba carinskih postopkov z ekonomskim učinkom, ki jih bom predstavila v nadaljevanju, s poudarkom na postopku uvoza blaga zaradi proizvodnje za izvoz, ki ga uporablja tudi Pivovarna Union.

2.1.3.1 Uvoz sladkorja in Skupna Kmetijska Politika Evropske Skupnosti

11. novembra 2003 je v Uradnem listu Evropske Unije serije L št. 293/03 izšla Uredba Komisije Evropske skupnosti št. 1972/03, ki med drugim v 4. členu določa, da morajo nove države članice obdavčiti imetnike presežnih zalog blaga v prostem prometu na dan 01.05.2004. S pojmom presežna zaloga so mišljeni tako proizvodi uvoženi v novo državo članico, kot tudi proizvodi, ki so v tej državi članici proizvedeni iz teh uvoženih proizvodov. Višina davščine je uvozna dajatev na dan 01.05.2004, kot je določena v Skupni carinski tarifi EU za uvoz iz tretjih držav. Za vsako novo članico so navedene tarifne oznake artiklov, ki jih bo treba popisati. Za Pivovarno Union predstavlja največji problem popis zalog sladkorja (Interni podatki, 2004).

V primeru ugotovitve presežnih zalog, tako surovin kot končnih izdelkov, ki te surovine vključujejo, mora vsaka država članica presežne količine, ali izvoziti na tretje trge brez izvoznih nadomestil Skupnosti, ali pa jih predelati v gorivo ali za živilsko krmo..

Drug problem, ki ga predstavlja nabava sladkorja po 01.05.2004, je Skupna kmetijska politika (SKP) Evropske Skupnosti. Evropska unija si s pomočjo mehanizmov SKP želi zaščititi domačo proizvodnjo živil, ne glede na cene na svetovnih trgih. S tem podpira kakovostno pridelavo živil, predelavo živil in stabilne cene na notranjem trgu ter omejuje vstop tujih živilskih izdelkov po nizkih cenah na domače tržišče.

Od 01.05.2004 bo namreč potrebno pri uvozu in izvozu večine živilskega blaga predložiti carinski deklaraciji uvozno in izvozno dovoljenje, ki daje pravico in zavezuje k uvozu

oziroma izvozu na dovoljenju navedene količine zadevnih proizvodov v roku veljavnosti dovoljenja. Obenem zgoraj omenjena uredba uvaja tudi potrdila o vnaprejšnji določitvi, ki za razliko od izvoznih dovoljenj, sama po sebi, zavezuje k izvozu določene količine določenega proizvoda v roku veljavnosti dovoljenja in določa le pravico do izvoznega nadomestila.

Od decembra 2003 pa EU ne izdaja več dovoljenj za pridobitev izvozne stimulacije pri izvozu sladkorja v države pridružitvene članice EU.

Potrebno bo preveriti vse dodatne možnosti za rešitev navedenega problema. Morda predstavlja rešitev nadaljevanje s postopkom uvoza zaradi izvoza tudi vnaprej, vendar brez sladkorja.

3. CARINSKI POSTOPEK Z EKONOMSKIM UČINKOM: UVOZ BLAGA ZARADI PROIZVODNJE ZA IZVOZ

Carinski postopek uvoza blaga zaradi proizvodnje za izvoz je eden izmed petih carinskih postopkov z ekonomskim učinkom, ki jih Uredba o carinskih postopkih z ekonomskim učinkom obravnava še posebej obsežno in natančno, pri čemer so nekatere podrobnosti razvidne tudi iz samega Carinskega zakona in Uredbe o izvajanju carinskega zakona.

V prejšnjem poglavju sem poudarila pomembnost postopka uvoza blaga zaradi proizvodnje za izvoz, tako z vidika uvoznega posla, ko se odloži plačilo carinskih dajatev in s tem ustvari prihranek za podjetje, vkolikor se pridobljeni proizvodi tudi izvozijo, kot tudi z vidika izvoznega posla, saj se z doseganjem čim nižjih cen vhodnih surovin in materialov lahko doseže na izvoznih trgih ugodnejše cene končnih proizvodov in s tem večjo konkurenčnost.

Glede na to, da so carinski postopki z ekonomskim učinkom tako zelo pomembni za podjetje, bom v prvi točki najprej na kratko predstavila splošne značilnosti vseh postopkov, kratek opis štirih preostalih postopkov, v nadaljevanju pa podroben opis postopka uvoza zaradi izvoza na primeru Pivovarne Union d.d.

3.1. CARINSKI POSTOPKI Z EKONOMSKIM UČINKOM

Med carinske postopke z ekonomskim učinkom uvrščamo naslednje postopke:

- carinsko skladiščenje,
- postopek uvoza zaradi proizvodnje za izvoz oz. aktivno oplemenitenje,
- predelava pod carinskim nadzorom,
- začasni uvoz blaga in
- začasni izvoz blaga na oplemenitenje oz. pasivno oplemenitenje.

Postopke odobri carinski organ z odločbo. Končajo se, ko carinski organ dovoli drugo obliko rabe ali uporabe blaga.

Skupna značilnost vseh teh postopkov je, da omogočajo podjetju, ki je uporabnik posameznega postopka, določeno ugodnost v zvezi s plačilom carinskega blaga zaradi namena, za katerega je blago deklarirano za določen postopek. Tu gre na primer za

- odlog plačila carine,
- povračilo plačane carine,
- delno plačilo carine,
- oprostitev plačila carine ali
- plačilo carine po končani proizvodnji.

Vse ugodnosti postopkov so seveda vezane na redno izpolnjevanje prevzetih obveznosti, saj lahko carinski organ podjetju dovoljenje odvzame, če le-to ne izpolnjuje svojih obveznosti, ki jih zahteva posamezen postopek.

Vsi postopki izhajajo iz tega, da je ugodnost glede plačila mogoče uveljavljati samo, če uvoženo blago neposredno ne konkurira domačemu blagu. Izpolnjeni morajo biti posebni gospodarski pogoji. Dokler se blago nahaja na katerem od postopkov z ekonomskim učinkom, je pod carinskim nadzorom.

Vsi postopki se lahko izvajajo na podlagi dovoljenja carinskega organa, ki se praviloma izda v obliki uradnega zaznamka na vlogi. Vloga bo, v tem primeru, praviloma carinska deklaracija za začetek postopka z ekonomskim učinkom.

Postopek je mogoče izvajati le na podlagi medsebojnega zaupanja med carinskim organom in carinskim zavezancem za deklarirani postopek z ekonomskim učinkom. Zato mora podjetje obveščati carinski organ o spremembi dejstev, ki so pomembne za vodenje postopka (Vraničar, 2001, str. 91).

Carinski postopek z ekonomskim učinkom se zaključi, ko carinski organ dovoli drugo carinsko rabo ali uporabo blaga ali pa, kot predpisuje Zakon o spremembah in dopolnitvah carinskega zakona, ko je dovoljenje za izvajanje postopka razveljavljeno oz. je rok za izvedbo postopka potekel.

V nadaljevanju sledi kratek opis štirih postopkov z ekonomskim učinkom. Petega, postopek uvoza zaradi izvoza, pa podrobneje predstavljam v nadaljevanju.

1. Carinsko skladiščenje

Carinsko skladišče je lahko katerikoli prostor, ki ga odobri carinski organ in je pod njegovim nadzorom in se v njem lahko skladišči carinsko blago v skladu s predpisanimi pogoji. Tu se lahko skladišči blago, ne da bi bilo pri tem zavezano plačilu carine ali bilo predmet drugih ukrepov carinske politike, ali domače blago, ki v skladu s posebnimi predpisi dobi s hrambo v

carinskem skladišču status izvoženega blaga. Zakon pod tem postopkom opredeljuje tudi proste carinske prodajalne in specializirana skladišča.

2. Predelava pod carinskim nadzorom

Ta postopek, za katerega izda dovoljenje Carinska uprava RS, podjetju omogoča, da uporabi uvoženo blago za predelavo, ki spremeni njegovo naravo ali obliko, ne da bi bilo blago zavezano plačilu carine ali predmet drugih ukrepov trgovinske politike. Dovoljuje tudi, da se tako predelane proizvode lahko sprost v prost promet, če se plača carina. Preferencialne carinske stopnje se prenesejo tudi na predelane proizvode.

3. Začasni uvoz blaga

Podjetje lahko s tem postopkom začasno uvozi blago na carinsko območje, in sicer s popolno ali delno oprostitvijo plačila carine, in ne da bi bilo namenjeno drugim ukrepom trgovinske politike, če je to blago namenjeno ponovnemu izvozu. Popolne ali delne oprostitve carine je podjetje deležno pri tem postopku v desetih primerih, ki so navedeni v zakonu.

4. Začasni uvoz blaga na oplemenitenje – pasivno oplemenitenje

Ta postopek dovoljuje upravičencu, da domače blago začasno izvozi iz Slovenije, da bi bilo oplemeniteno in da proizvode, ki so rezultat tega, vrne v Slovenijo in sprost v prost promet s popolno ali delno oprostitvijo plačila carine.

Za začasno izvoženo domače blago se obračunavajo morebitne izvozne dajatve ter uporabljajo ukrepi trgovinske politike.

Katerikoli carinski postopek z ekonomskim učinkom se zaključí:

- z vnosom blaga v prosto carinsko cono,
- s ponovnim izvozom blaga s carinskega območja,
- s predložitvijo blaga v carinski postopek,
- z uničenjem pod carinskim nadzorom ali
- s prepustitvijo blaga carinskemu organu v prosto razpolaganje.

3.2. PIVOVARNA UNION D.D. IN POSTOPEK UVOZA BLAGA ZARADI PROIZVODNJE ZA IZVOZ

Namen postopka uvoza blaga za proizvodnjo za izvoz (uvoz zaradi izvoza) je, da se blago, ki je namenjeno proizvodnji za izvoz, ne obremeni s carinskimi dajatvami. V okviru postopka uvoza zaradi izvoza se blago torej začasno uvaža z namenom, da bo predmet različnih proizvodnih operacij, kot so predelava, obdelava, dodelava in podobno. Praviloma je potrebno blago najprej uvoziti, nato pridobiti nove proizvode in jih na koncu postopka izvoziti.

Postopek uvoza in izvoza praviloma poteka šest mesecev, in sicer s tromesečnim združevanjem rokov za uvoz blaga in tromesečnim združevanjem rokov za izvoz blaga. To pomeni, da podjetje prve tri mesece uvaža material in surovine, ki jih vgradi v končne proizvode, katere v naslednjih treh mesecih tudi izvozi. Po končanem obdobju (vsake tri mesece) mora oddati obračun postopka. Obstaja tudi način združevanje rokov na enomesečni ali celo celoletni ravni, vendar pa ni tako pogosto. Pivovarna Union uporablja postopek uvoza zaradi izvoza na podlagi tromesečnega združevanja.

V nadaljevanju je prikazan primer, kako tak postopek poteka in kako se izdelava obračun. V tretji točki pa bom prikazala praktičen potek postopka na primeru Pivovarne Union d.d..

Obstajata dva sistema postopka uvoza zaradi proizvodnje za izvoz in sicer:

- uvoz zaradi izvoza po sistemu odloga plačila carinskih dajatev, ki se zahteva za carinsko blago, ki je namenjeno za ponoven izvoz v obliki pridobljenih proizvodov, ne da bi bilo blago zavezano plačilu carinskih dajatev in ne da bi se zanj izvajali ukrepi trgovinske politike in
- uvoz zaradi izvoza po sistemu povračila carine oz. »drawback« sistem, kjer se za blago sproščeno v prost promet, ki se v obliki pridobljenih proizvodov izvozi iz carinskega območja, zahteva povračilo plačanih ali odpustitev plačila uvoznih dajatev.

Pivovarna Union uporablja postopek uvoza zaradi izvoza po sistemu odloga plačila carinskih dajatev oz. odložni postopek uvoza zaradi izvoza. Le-ta se uporablja tudi z namenom, da so pridobljeni proizvodi lahko oproščeni plačila izvoznih dajatev, v kolikor bi jih bilo treba plačati za enake proizvode, pridobljene iz domačega blaga namesto uvoženega. Pod pojmom enakovredno blago se razume blago, ki je enake kvalitete, ima enake lastnosti in se razvršča v isto postavko nomenklature v carinski tarifi kot uvoženo blago.

Podjetje Pivovarna Union je izpolnjevalo vse pogoje za odobritev odložnega postopka uvoza zaradi izvoza in se je tako moralo že ob vlaganju deklaracije za uvoz blaga zavedati, da bo moralo kasneje, če se postopek zaključi s postopkom sprostitev blaga ali pridobljenih proizvodov v prost promet, plačati poleg vseh uvoznih dajatev tudi visoke kompenzacijske (zamudne) obresti na carinski dolg za ves čas od vložitve deklaracije za postopek uvoza zaradi izvoza do vložitve deklaracije za postopek sprostitev v prost promet, s čimer se izničijo sicerjšnje prednosti odloga plačila uvoznih dajatev.

3.2.1 DOVOLJENJE

Postopek uvoza blaga zaradi proizvodnje za izvoz lahko prične oseba, ki je imetnik dovoljenja. Imetnik dovoljenja pa je oseba, ki ji je bilo izdano dovoljenje za postopek uvoza zaradi izvoza. Ta oseba mora pri uporabi mesečnega ali tromesečnega združevanja vložiti nadzornemu carinskemu organu obračun v 30 dneh po zadnjem dnevu meseca, tromesečja ali leta za katerega se obračun nanaša.

Dovoljenje za postopek uvoza zaradi izvoza izda carinski organ na podlagi predhodnega zahtevka, ki se predloži carinskemu organu, ki je krajevno pristojen za vložnika zahtevka. Zahtevek mora biti vložen na predpisanem obrazcu in pravočasno, ker se dovoljenja (E01) izdajo vnaprej. To poteka pred vložitvijo deklaracije za carinjenje, se pravi pred prvim uvozom blaga po postopku uvoza zaradi izvoza.

Na podlagi tako vloženega zahtevka izda carinski organ dovoljenje. Prav tako na predpisanem obrazcu, v katerem odloči o vseh elementih zahtevka, ki so pomembni za odvijanje postopka. V dovoljenju carinski organ določi tudi rok, ki je lahko izjemoma daljši od dvanajstih mesecev, v katerem mora upravičenec pridobljene proizvode izvoziti ali zahtevati odobritev kakega drugega postopka (Turk, 2000, str. 312).

Sistem odloga plačila carine bo podjetju carinski organ dovolil, če bo izkazan namen, da bo večina pridobljenega blaga po opravljenih proizvodnih operacijah dejansko izvožena.

Preden je podjetje Pivovarna Union lahko izvajalo postopek uvoza zaradi izvoza blaga, je moralo predhodno pridobiti dovoljenje na podlagi predhodnega zahtevka, ki ga je predložilo pristojnemu carinskemu organu, carinski izpostavi Ljubljana Jarše. Le-ta je zahtevek odobril in izdal dovoljenje št. E01-1077/42/2001.

Pivovarna Union je že imela obstoječe dovoljenje E01-1000/360/2000 (v nadaljevanju 360/2000), ki je bilo veljavno od 02.02.2000 do 31.12.2000. Ker je bila veljavnost dovoljenja že podaljšana za eno leto in eno tromesečje, do 31.03.2002, so se odločili pridobiti novo dovoljenje, za katero so vložili novembra 2001 zahtevek. Dne 27.12.2001 jim je pristojni carinski urad Ljubljana, carinska izpostava Jarše, izdal novo dovoljenje št. E01-1077/42/2001 (v nadaljevanju 42/2001), in sicer s sistemom odloga plačila carine, z veljavnostjo do 31.12.2002, s tromesečnim združevanjem rokov uvoza in izvoza, katerega bom v tem poglavju tudi analizirala.

V obdobju od 01.01.2002 do 31.03.2002 so torej uvažali blago po postopku uvoza zaradi izvoza (UZI) že po novem dovoljenju 42/2001, medtem ko so v istem obdobju izvožene količine še odpisovali po dovoljenju 360/2000. Ker so bile na že obstoječem dovoljenju 360/2000 31.03.2002 še vedno neodpisane količine uvoženega materiala in surovin, so pristojni carinski urad zaprosili za prenos količin na novo dovoljenje, kar so jim ugodili.

30 dni po končanem prvem tromesečju, leta 2002 (do 30.04.2002), je tako morala Pivovarna Union oddati dva obračuna, končni obračun po dovoljenju 360/2000 in prvi obračun po dovoljenju 42/2001.

3.2.2 ROK ZA PONOJNI IZVOZ

Ob upoštevanju razdobja veljavnosti dovoljenja se določi rok za izvoz, ki mora upoštevati:

- dolžino proizvodnega procesa,
- količino uvoženega blaga,
- obseg proizvodnje in
- razdobje potrebno za izvoz ali drugo carinsko uporabo blaga.

Rok za izvoz začne teči od dneva prejema deklaracije za uvoz blaga. V upravičenih primerih se lahko rok podaljša na podlagi pisne prošnje imetnika dovoljenja.

Za Pivovarno Union se rok za zaključek postopka (ponovni izvoz) izteče zadnji dan koledarskega tromesečja, ki sledi tromesečju, v katerem je bil za blago začel postopek uvoza zaradi izvoza in je naveden v 9a. točki dovoljenja 42/2001.

To pomeni, da se po postopku UZI lahko uvaža surovine in materiale v prvem tromesečju, npr. jan-mar 2002, od teh količin pa se odpisuje tiste količine teh materialov in surovin, ki jih je Pivovarna Union uporabila za izdelke, ki jih je izvozila v obdobju od apr-jun 2002.

3.2.3 EVIDENCA O BLAGU

Ob izdaji dovoljenja uvoza zaradi izvoza se imetniku dovoljenja naloži obveznost, da mora zaradi nadzora nad izvajanjem postopka voditi evidenco o blagu, ki je v postopku. Za carinske postopke mora evidenca zagotavljati nadzor nad gibanjem blaga, ker se s sledljivostjo blaga kontrolira istovetnost blaga v pridobljenih proizvodih in podatke o uvoznem blagu, za katerega nastane carinski dolg.

Iz teh evidenc morajo biti razvidni normativi porabe uvoženega oz. začasno uvoženega blaga. Evidenca pa mora biti na poziv dostopna nadzornemu organu zaradi kontrole pravilnosti izvajanja postopka.

V točki 10 dovoljenja 42/2001 je za Pivovarno Union navedeno, da se istovetnost uvoznega blaga dokazuje s preverjanjem evidenc in drugih dokumentov, ki se nanašajo na postopek uvoza zaradi izvoza (sklicujoč se na 5.tč.2.odst.231.čl. UICZ).

V začetku leta 2002 je bil informacijski sistem Baan v Pivovarni Union že uveden in carinski organ se je že pri predhodnem dovoljenju (360/2000) prepričal o verodostojnosti evidenc za potrebe postopka UZI, ki jih sistem Baan omogoča, tako da je brez zadržkov dovolil uporabo sistema Baan za vodenje evidenc tudi pri dovoljenju 42/2001.

3.2.4 NORMATIVI PORABE UVOŽENEGA BLAGA

V dovoljenju mora biti tudi določilo, ki opredeljuje normativ porabe. To je količina ali delež pridobljenih proizvodov, ki se proizvedejo iz določene količine uvoženega blaga ter metoda ugotavljanja normativa.

Normativ se ugotavlja na podlagi dejanskih podatkov v proizvodnji in se mora nahajati v evidenci podjetja zaradi morebitnega preverjanja. Carinski zakon v upravičenih primerih dopušča poenostavljeno dokazovanje normativov oz. izpolnjevanje carinskih obveznosti, s tako imenovanimi standardnimi normativi. Pogoj je, da gre za proizvodne operacije, ki se izvajajo običajno in v skladu z jasno določenimi tehničnimi pogoji, da se uporablja blago bistveno enotnih značilnosti in da so rezultat proizvodnje pridobljeni proizvodi enotne kvalitete.

Izredno pomembno je natančno vodenje ustreznih evidenc o normativih porabe uvoženega blaga, ki so podlaga za obračun povračila oz. plačila carine za tisti del blaga, ki se neposredno ali preko pridobljenih proizvodov sprošča v prost promet, in ki jih mora upravičenec na zahtevo predložiti carinskemu organu (Turk, 2000, str. 311).

Na osnovi normativov se opravi obračun porabe uvoženega blaga za blago, ki je izvoženo, ali za določitev carinskega dolga, v primeru sprostitev v prost promet.

V 6. točki dovoljenja 42/2001 je za Pivovarno Union določeno, da se za normativ porabe za pridobljene proizvode uporablja dejanski normativ izvajalca predelave. V Pivovarni Union skrbi za redno ažuriranje normativov porabe razvojna služba, ki izvozna službo redno obvešča o vseh spremembah normativov porabe. Izvozna služba poskrbi za ažuriranje kosovnic, po katerih se v sistemu Baan materiali in surovine odpisujejo.

3.2.5 ZAVAROVANJE MOREBITNEGA CARINSKEGA DOLGA

Če je odobren začasni uvoz blaga na oplemenitenje ali uvoz blaga po sistemu odloga plačila, mora podjetje zaradi zavarovanja morebitnega carinskega dolga, pred prepustitvijo blaga v uporabo, praviloma vedno predložiti ustrezni instrument zavarovanja (bančno garancijo, depozit, itd.), razen če bi bilo blago kljub sprostivi v prost promet oproščeno plačila carine, ali če je z eventualnimi drugimi ukrepi zagotovljeno jamstvo za pravilno izvajanje odobrenega postopka. Če carinski dolg dejansko nastane, se višina dolga določi na podlagi podatkov v času sprejema deklaracije za postopek uvoza zaradi izvoza (Turk, 2000, str. 311). Izjemoma lahko morebitni dolg zavaruje tudi zastopnik oz. špediter, če carinski organ to šteje za ustrezno. Veljavnost garancije mora ustrezati roku za izvoz.

Pivovarna Union ima morebitni carinski dolg zavarovan z garantnim pismom Zavarovalnice Triglav in sicer do 31.12.2004. Ker so decembra 2003 podaljšali rok veljavnosti dovoljenja do

30.04.2004, je možen rok za izvoz oz. za sprostitev blaga v prost promet 30.09.2004. Bančno garantno pismo mora veljati še 90 dni po koncu roka za ponovni izvoz, to je do 31.12.2004.

3.2.6 ZAKLJUČEK POSTOPKA

Postopki uvoza zaradi izvoza se praviloma zaključujejo z vlaganjem deklaracij za izvoz pridobljenih proizvodov. Uredba pa poudarja, da se kot podlaga za zaključek postopka lahko šteje tudi dobava proizvodov tistim osebam, ki izpolnjujejo pogoje za brezcarinski uvoz blaga (šefi tujih držav, meddržavne in mednarodne organizacije, diplomatska in konzulaturna predstavništva ter njihovo osebje in drugi) (Turk, 2000, str. 314).

Če se postopek uvoza zaradi izvoza zaključi z vložitvijo carinske deklaracije za sprostitev v prost promet za uvoženo blago v nespremenjenem stanju ali za pridobljene proizvode, razen stranskih pridobljenih proizvodov, se za uvoženo blago uporabijo vsi ukrepi trgovinske politike, ki veljajo v času sprejema carinske deklaracije za sprostitev v prost promet (Uredba za izvajanje carinskega zakona, 2002).

Postopek uvoza zaradi izvoza se v primeru predhodnega izvoza zaključi z vložitvijo oz. sprejemom carinske deklaracije za uvozno blago, ki ga lahko imetnik dovoljenja uvozi naenkrat ali v več pošiljkah, vendar brez plačila carine le do količine, navedene v dovoljenju (Turk, 2000, str. 317).

Postopek uvoza zaradi izvoza se zaključi, ko je vložena carinska deklaracija za drugo carinsko rabo ali uporabo nespremenjenega uvoznega blaga ali pridobljenih proizvodov, če so izpolnjeni pogoji za zahtevani postopek. Postopek se tako lahko zaključi z izvozom, s carinskim skladiščenjem, s pravilom v carinsko cono ali s ponovnim postopkom uvoza zaradi proizvodnje za izvoz.

Slednje se je zgodilo v primeru dovoljenja 360/2000 Pivovarne Union d.d., ko so še neodpisane količine prenesli na novo dovoljenje in tako ponovno začeli s postopkom UZI.

3.2.7 OBRAČUN POSTOPKA

Pri odloženem sistemu in pri začasnem uvozu mora imetnik dovoljenja v 30 dneh po odobrenem roku za zaključitev postopka predložiti pristojnemu carinskemu organu tudi poseben obračun o izvajanju postopka z vsemi ustreznimi podatki. Med samim izvajanjem postopka pa lahko carinski organ občasno zahteva tudi izredne obračune. Na drugi strani pa lahko imetniku odobri tudi kako drugo enostavnejšo obliko obračuna, in sicer se v primeru mesečnega ali tromesečnega združevanja vloži obračun za vsak mesec oz. tromesečje.

V točki 17 in 18 dovoljenja 42/2001 je za Pivovarno Union določeno, da je potrebno vložiti obračun postopka UZI v tridesetih dneh po izteku roka za ponovni izvoz, in sicer pri nadzorni

carinarnici Izpostava Jarše (1077), Šmartinska 152a, Ljubljana. Po izteku roka za ponovni izvoz mora Pivovarna Union sama obračunati morebitne uvozne dajatve in kompenzacijske obresti ter vložiti carinsko deklaracijo za sprostitev v prost promet. Dajatve morajo biti plačane najpozneje do vložitve obračuna postopka uvoza zaradi izvoza.

V obračunu se izkaže, ali je bil v obračunskem obdobju za posamezen material ali surovino izkazan manjko, ali presežek izvoza. Manjko izvoza pomeni, da v drugem trimesečju niso bile razdolžene vse količine določenega materiala ali surovine, ki je bila uvedena v postopek UZI v prvem trimesečju. Na koncu obračuna se poda obrazložitev, kjer se predlaga, da se manjki izvoza prenesejo v naslednje obračunsko obdobje, v katerem bodo izvoženi. Presežek izvoza pomeni, da so bile v drugem trimesečju razdolžene vse količine določenega materiala ali surovine, ki je bila uvedena v postopek UZI v prvem trimesečju in še več, razdolževale so se tudi količine določenega materiala ali surovine, ki je bila uvedena v postopek UZI v začetku tekočega, to je drugega trimesečja. Na koncu obračuna se poda obrazložitev, kjer se predlaga, da se tudi presežki izvoza prenesejo v naslednje obračunsko obdobje, v katerem so že bili porabljeni.

3.3. ANALIZA POSTOPKA UVOZA BLAGA ZARADI PROIZVODNJE ZA IZVOZ NA PRIMERU PODJETJA PIVOVARNA UNION D.D.

Postopek uvoza blaga zaradi proizvodnje za izvoz nudi Pivovarni Union, kot smo že ugotovili, prihranke pri uvozu materialov, kar posledično omogoča večjo konkurenčnost podjetja na izvoznih trgih. Seveda je to možno le, če podjetje uvožene materiale po tem postopku tudi dejansko izvozi.

V tem poglavju bom analizirala pozitivne učinke prihranka podjetja Pivovarna Union d.d. zaradi uporabe postopka uvoza zaradi izvoza na primeru izvoza na italijanski trg, kjer bom obenem izpostavila problem, ki bo nastal po 1.5.2004, ko ta trg ne bo več izvozni, temveč skupni notranji trg Skupnosti.

3.3.1 ANALIZA POZITIVNIH UČINKOV POSTOPKA UVOZA ZARADI IZVOZA PRI PROIZVODNJI PIVA V 0,5L PLOČEVINKAH NAMENJENIH ZA IZVOZ NA ITALIJANSKI TRG

Glede na to, da so normativi Pivovarne Union d.d. za izvozni artikel Pivo Union ITA 0,5l plc v 0,5l pločevinkah - kot tudi za vse ostale artikle - poslovna skrivnost Pivovarne Union d.d., bom v svojem diplomskem delu za osvetlitev postopka UZI uporabila fiktiven normativ porabe, fiktivne cene uvoženih materialov in surovin ter fiktivne podatke o trimesečni realizaciji.

Vzemimo, da imamo na dovoljenju za postopek uvoza zaradi izvoza samo dva vhodna materiala, ki se razdolžujeta za artikel Pivo Union ITA 0,5l plc: koruzni zdrob, ki ga uvažamo iz Italije, in slad, ki ga uvažamo iz Nemčije. Za koruzni zdrob, ki se uvršča v kombinirani nomenklaturi v carinsko tarifo 1103 13 10 obstaja avtonomna carinska stopnja 27%. Za slad, ki se uvršča v kombinirani nomenklaturi v carinsko tarifo 1107 10 99, pa 5% carinska stopnja.

S pomočjo navedenega primera bom prikazala analizo prihranka za podjetje Pivovarna Union d.d., če bi imelo dovoljenje za postopek UZI s primerom, da bi iste količine uvoznih materialov nabavilo brez postopka UZI. Upoštevala bom samo vpliv carinskih dajatev, brez upoštevanja davka na dodano vrednost. Sicer obstaja v Sloveniji tudi taka praksa, da se postopek UZI uporablja tudi za surovine, ki imajo carinsko stopnjo prosto, samo z namenom odloga plačila DDV – da ni nepotrebnega zalaganja sredstev. V mojem primeru ta učinek ne bom upoštevala, čeprav ni nezanemarljiv.

3.3.1.1 Uvoz materialov po postopku uvoz zaradi izvoza

Denimo, da imamo na dovoljenju 42/2001 dovoljeno količino za uvoz:

37.500 ton koruznega zdroba in
60.000 ton sladu.

ter dovoljeno količino za izvoz:

75.000 hl artikla Pivo Union ITA 0,5l plc

Z uvozom pričnemo januarja 2002, z izvozom pa aprila 2002. Iz predhodnega dovoljenja 360/00 nismo imeli neodpisanih količin koruznega zdroba ali sladu, tako da v obračunu ni količin iz predhodnega obdobja.

Predpostavimo, da je fiktiven normativ porabe za 1 hl (=100 l) artikla Pivo Union ITA 0,5l plc:

500 kg koruznega zdroba in
800 kg sladu.

Podatki za prvo tromesečje (jan-mar 2002) - uvoz:

Uvozni material:	Uvožena količina:	Cena	Carinska stopnja
Koruzni zdrob	5.500 ton	300 EUR/tono	27%
Slad	6.000 ton	200 EUR/tono	5%

Podatki za drugo tromesečje (apr-jun 2002) – izvoz:

Izvozni artikel:	Izvožena količina:
Pivo Union ITA 0,5l plc	10.000 hl

Porabljene količine uvoznih materialov in surovin za artikel Pivo union ITA 0,5l plc:

Uvozni material:	Fiktiven normativ:	Poraba za 10.000 hl artikla
Koruzni zdrob	500 kg / hl	5.000 ton
Slad	800 kg / hl	8.000 ton

Obračun postopka uvoza zaradi izvoza bi moralo podjetje oddati do 31.07.2003, to je 30 dni po poteku roka za ponovni izvoz. Tako bi bil v našem fiktivnem primeru za Pivovarno Union in glede na dovoljenje 42/2001 obračun tak, kot je prikazan v Tabeli 5 na str. 32.

Razlaga Tabele 5, str. 32: Prikaz obračuna postopka uvoza zaradi izvoza blaga za fiktiven primer iz točke 3.3.1.1

- V obračunu se v stolpcih 4, 5 in 6 izkazuje uvedena količina uvoznih artiklov v prvem tromesečju in sicer stolpec 4 prikazuje uvoz v obdobju jan – mar obračunskega obdobja, stolpec 5 prikazuje prenešene manjke izvoza iz prejšnjega obdobja, stolpec 6 pa skupno količino uvoza v obdobju, ki je na voljo za odpis.

- V stolpcih 7, 8 in 9 se izkazuje odpisana količina uvoznih artiklov v drugem tromesečju, in sicer stolpec 7 prikazuje izvoz v obdobju apr – jun tekočega obdobja, stolpec 8 prikazuje prenešene presežke izvoza iz prejšnjega obdobja izvoza, stolpec 9 pa skupno količino odpisanih uvoznih artiklov v obdobju, v katerem so se izvozni artikli izvažali.

- Stolpec 10 prikazuje presežek odpisane količine uvoznih artiklov do katerega pride, če so se za tekoči izvoz drugega tromesečja odpisovali artikli, ki so bili uvoženi v tekočem obdobju. V stolpcu 11 prosimo za prenos presežkov v naslednje obračunsko obdobje, v katerem so že bili izvoženi in se bodo v naslednjem obračunu izkazovali v stolpcu 8.

- Stolpec 12 prikazuje manjko izvoza. Gre za količino uvoznih artiklov, ki v tekočem obdobju niso bili odpisani. V stolpcu 13 prosimo za prenos manjkov v naslednje obračunsko obdobje, v katerem bodo izvoženi in se bodo izkazovali v stolpcu 5 obračuna za naslednje obračunsko obdobje.

- V stolpcu 14 se izkazuje carinjena količina, v kolikor smo morali v obdobju določene količine uvoznih artiklov definitivno ocariniti.

Tabela 5: Prikaz obračuna postopka uvoza zaradi izvoza blaga za fiktiven primer iz točke 3.3.1.1

Količinska izravnava uvedenega blaga v postopek uvoza zaradi izvoza in izhoda blaga iz postopka uvoza zaradi izvoza.

UVOZ ZARADI IZVOZA BLAGA

Imetnik dovoljenja: Pivovarna Union d.d.

Dovoljenje: E01-1077/42/2001, 27.12.2001

Obračun za uvoz od 01.01.2002 do 31.03.2002

Ponovni izvoz od 01.04.2002 do 30.06.2002

Carinska tarifa	Uvozno blago	Enota mere	Uvedena kol. v obdobju	Podaljšanje predh.obd.	SKUPAJ	Zaključeno v obdobju	Izv.količ. predh.obd.	SKUPAJ	Presežek	Prenos presežka	Manjko	Prenos manjka	Carinjena količina
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1103 13 10	Koruzni zdrob	kg	5.500.000	0	5.500.000	5.000.000	0	5.000.000	0	0	500.000	500.000	0
1107 10 99	Slad	kg	6.000.000	0	6.000.000	8.000.000	0	8.000.000	2.000.000	2.000.000	0	0	0

Pridobljeni artikli:

Pivo Union ITA 0,5l plc 10.000 hl

Odgovorna oseba

Datum, žig, podpis

Obrazložitev:

MANJKO UZVOZA:

Za neizvoženo količino 500.000 kg koruznega zdroba predlagamo, da se rok za ponovni izvoz podaljša tako, da se ta količina prenese v naslednje obračunsko obdobje, v katerem bo izvožena.

PRESEŽEK IZVOZA:

Uvoznega blaga, 2.000.000 kg sladu, je bilo do poteka roka za to obračunsko obdobje izvoženega več, kot bi ga bilo treba glede na zadolžitve v tem obračunskem obdobju. Predlagamo, da se izkazan višek izvoza upošteva pri naslednjem obračunskem obdobju.

Obračunu se priloži še seznam uvoznih carinskih deklaracij za začetek in seznam izvoznih carinskih deklaracij za zaključek postopka uvoza zaradi izvoza blaga.

Vir: Podatki iz fiktivnega primera iz točke 3.3.1.1, str. 30 -31.

Za blago, nabavljeno v postopku uvoza zaradi izvoza, smo tako plačali naslednje zneske:

Koruzni zdrob: $5.500 \text{ ton} \times 300 \text{ €/tono} = 1.650.000 \text{ €}$

Slad: $6.000 \text{ ton} \times 200 \text{ €/tono} = 1.200.000 \text{ €}$

SKUPAJ: $2.850.000 \text{ €}$

3.3.1.2 Uvoz materialov brez postopka uvoza zaradi izvoza

Če bi material uvozili z rednim uvozom, bi imeli poleg stroškov z nabavno vrednostjo blaga, še strošek plačila carinskih dajatev, ki bi bil:

Koruzni zdrob: $27\% \times 1.650.000 \text{ €} = 445.200 \text{ €}$

Slad $5\% \times 1.200.000 \text{ €} = 60.000 \text{ €}$

SKUPAJ: 505.200 €

S postopkom uvoza zaradi izvoza bi v našem primeru privarčevali kar 505.200 EUR. Poleg tega nam ni treba obračunati DDV, ki bi pomenil nadaljnji prihranek v vrednosti 570.000 EUR. Seveda je bil primer zelo poenostavljen, a vendarle nazoren in primeren za enostaven prikaz pozitivnih finančnih učinkov, ki jih podjetje ima, če se poslužuje carinskih postopkov z ekonomskim učinkom. Z uporabo postopka uvoza zaradi izvoza lahko nabavi dodatno količino skoraj 1500 ton koruznega zdroba in 300 ton sladu.

Da bi bili prihranki še bolj očitni, jih ponazorimo na letni ravni. Če bi za vse izvoženo pivo, ki ga izvozimo na italijanski trg, bili normativi porabe taki, kot so za pivo Union 0,5l plc, in bi bil izvoz v našem primeru kar enak realiziranemu, to je 243.040 hl v letu 2002 (Letno poročilo, 2003, str. 22), bi za to količino gotovih izdelkov po našem fiktivnem normativu porabili:

Porabljene količine uvoznih materialov in surovin za izvožene količine piva v letu 2002 v

Italijo:

Uvozni material: Fiktiven normativ: Poraba za 243.040hl piva in vredn. uvoza:

Koruzni zdrob 500 kg / hl 121.520 ton X 300€ = 36,456 mio €

Slad 800 kg / hl 194.432 ton X 200€ = 38,8864 mio €

Potem bi bili naši prihranki pri uvozu tolikšne količine materiala po postopku UZI na letni ravni kot sledi:

Koruzni zdrob: $27\% \times 36,456 \text{ mio €} = 9,8 \text{ mio €}$

Slad $5\% \times 38,8864 \text{ mio €} = 1,9 \text{ mio €}$

SKUPAJ: $11,7 \text{ mio €}$

11,7 mio EUR je znesek, ki bi prepričal vodstvo katerega koli podjetja v uvedbo postopka uvoza zaradi izvoza.

Vendar pa lahko postopek uvoza zaradi izvoza tudi izgubi vse svoje prednosti, če se izkaže, da materiala, ki smo ga uvozili po postopku uvoza zaradi izvoza, nismo uporabili za izdelke, ki smo jih izvozili, ampak za domačo prodajo. Do tega lahko pride, če se nek izdelek umakne iz izvoznega asortimana, medtem ko zaloge v skladišču še vedno so in se jih prodaja na domačem trgu. V tem primeru moramo preračunati porabljene količine materiala, ki je bil uvožen na odložni postopek in zanj plačati vse odložene carinske dajatve s kompenzatornimi obrestmi vred.

3.4. POSTOPEK UVOZA BLAGA ZARADI PROIZVODNJE ZA IZVOZ IN EVROPSKA UNIJA

Slovenija bo s 01.05.2004 skupaj z ostalimi kandidatkami pristopila k Evropski skupnosti in s tem postala enakopravna članica Skupnosti. S pristopom se bodo v Sloveniji začeli uporabljati vsi carinski predpisi, ki veljajo oz. se uporabljajo na celotnem področju Skupnosti, tako da za te predpise ni potreben kakršen koli nacionalni sprejem predpisov. Predpisi Skupnosti so obvezni za državo pristopnico in jih mora na svojem območju uporabljati enako kot nacionalne predpise.

V skladu s pristopno pogodbo je skupnostno blago, ki je na dan pristopa v razširjeni Skupnosti (v 15 državah članicah in 10 državah pristopnicah), v tranzitnem postopku ali v carinskem postopku z ekonomskim učinkom, oproščeno carinskih dajatev in drugih carinskih ukrepov, ko se prijavi za sprostitev v prost promet.

Po pristopu Slovenije k Skupnosti ne bo več možen izvoz v države članice Skupnosti, ampak samo v tretje države. Prodaja blaga v razširjeno Skupnost po carinskih predpisih ne bo več izvoz, ampak promet znotraj carinskega področja.

Blago, ki je bilo uvedeno pred pristopom po postopku uvoza zaradi izvoza, vendar s carinsko stopnjo prosto in se ne bo izvozilo v pridobljenih proizvodih, se bo lahko sprostilo v prost promet kot skupnostno blago brez plačila carine ob predložitvi ustrezne dokazne carinske listine in brez uporabe drugih carinskih ukrepov, vendar ob plačilu DDV in plačilu kompenzatornih obresti.

Za dovoljenja za postopek uvoza zaradi izvoza izdana pred pristopom, je določeno predhodno obdobje tako, da veljajo do izteka njihove veljavnosti, vendar največ eno leto po datumu pristopa in se ne morejo več podaljševati.

Dovoljenje 42/2001 Pivovarne Union ima veljavnost 30.04.2004. To je rok, do katerega se lahko uvažajo surovine po postopku UZI. Očitno je, da se bo postopek izvoza končal šele po

pristopu. To pomeni, da se bodo odpisovale le še količine, ki bodo bile izvožene v tretje države, sam postopek pa bo podvržen Evropski carinski zakonodaji.

Pri zaključevanju postopkov začelih pred datumom pristopa, zaključenih pa po datumu pristopa, se ne glede na določila zakonika in uredbe Evropske Skupnosti, uporabljajo naslednja pravila:

- postopek mora biti zaključen po pogojih Zakonodaje Skupnosti,
- če z zaključkom postopka nastane carinski dolg, se višina le-tega določi na podlagi pogojev, ki so bili v veljavi v času, ko je bila sprejeta deklaracija za uvedbo blaga v postopek uvoza zaradi izvoza. Tako obračunana carina je dohodek Skupnosti,
- z zaključkom postopka se za nastali dolg obračunajo tudi kompenzatorne obresti po predpisih Skupnosti. Le-te pa so prihodek proračuna.

Glede na te prehodne določbe, ki veljajo za postopek uvoza zaradi izvoza oz. za postopek aktivnega oplemenitenja, bi bilo za Pivovarno Union smotrno narediti podrobno analizo, ali se jim do 01.05.2004 še splača uvažati blago po tem postopku, glede na to, da je eden izmed njihovih največjih izvoznih trgov prav italijanski trg, ki bo po 01.05.2004 postal skupni notranji trg.

4. SKLEP

Pivovarna Union je, kot veliko drugih slovenskih podjetij v mednarodni menjavi blaga pri proizvodnji, vezana na surovine, reprodukcijski material in embalažo, ki ne izvira iz Slovenije. Bodisi se potrebne surovine, materiali ali embalaža v Sloveniji ne proizvajajo, bodisi jih ni dovolj, bodisi so dražji kot v tujini, bodisi neustrezne kvalitete. Zaradi katerekoli naštetih omejenosti domačega trga, so podjetja prisiljena pomemben del svojih potreb po vhodnih materialih uvoziti predvsem iz evropskih držav.

Carinski postopki z ekonomskim učinkom so za vsako gospodarstvo pomembni, saj omogočajo tako širitev gospodarskega prostora izven področja države, kot tudi omogočajo vsaj postopek uvoza blaga zaradi proizvodnje za izvoz - podjetjem uvoz in izvoz blaga, ki podjetje ne obremenjuje z uvoznimi dajatvami.

Z uporabo postopka uvoza zaradi izvoza z odloženim plačilom uvoznih dajatev je podjetju dana možnost, da se lahko bolj konkurenčno vključuje v mednarodne blagovne tokove.

Pivovarna Union večino nabavljenih vhodnih materialov nabavi oz. uvozi iz tujine, jih nato vgradi v končne proizvode in izvozi. Iz primera, prikazanega na podjetju Pivovarna Union d.d. sledi, da se postopek za podjetje izplača že pri enem samem proizvodu (pri ocenjeni

količini samo za en izmed strateških izvoznih trgov in ob upoštevanju samo dveh vhodnih materialov).

Vendar pa je in ostaja veliko vprašanje, ali se bo Pivovarna Union splačalo vložiti zahtevek za novo dovoljenje za postopek uvoza zaradi izvoza po vstopu Republike Slovenije v Evropsko Unijo, saj bodo države, iz katerih Pivovarna Union trenutno največ uvozi, postale del enotnega evropskega trga, brez carinskih dajatev. Vredno bi bilo razmisliti o iskanju alternativnih možnosti uvoza, predvsem iz tako imenovanih tretjih držav, v katere bi potem proizvedene artikle tudi izvažali.

Vendar pa Evropska Unija izvaja zaščito notranjega trga s tako imenovano Skupno Kmetijsko Politiko in ima strog nadzor nad blagovno menjavo kmetijskih proizvodov in živilskega blaga s tretjimi državami, tako da bi morala Pivovarna Union čimprej, vsekakor pa pred 01.05.2004, preučiti vse različne možnosti za vnaprej in se na podlagi tega odločiti za najbolj mednarodno konkurenčno strategijo, s katero bo lahko s svojimi izdelki konkurirala tako v Sloveniji in na skupnem evropskem trgu, kot tudi v tako imenovanih tretjih državah., v katere že danes največ izvozi.

Carinski postopek z ekonomskim učinkom, uvoz blaga zaradi proizvodnje za izvoz, je bil za slovenska podjetja prav gotovo eden pomembnejših pripomočkov za doseganje konkurenčnosti na izvoznih trgih do 31.12.2003. Koristnost tega postopka v prehodnem obdobju do 01.05.2004 je za enkrat še vprašljiva, kaj več bomo lahko na to temo povedali po 01.05.2004. Po vstopu Slovenije v Evropsko Unijo pa bodo ti postopki imeli pozitiven ekonomski učinek le, če bo predmet teh postopkov uvoz iz tretjih držav in uvoz predelanih proizvodov nazaj na te trge.

Končno pa ocenjujem, da ta postopek ne pride v upoštevanje za Pivovarno Union, ki večinoma trguje s kmetijskimi proizvodi, saj so le-ti v Evropski skupnosti zelo zaščiteni. Ne dvomim pa, da bo postopek uvoza zaradi izvoza finančno učinkovit za slovenska podjetja, ki niso iz živilsko predelovalne industrije.

LITERATURA

1. Ambrožič Katarina: Pivovarna Union. Ljubljana : Pivovarna Union, 2000. 44 str.
2. Brezigar Bojan: Pogled izza meje: Pivovarska vojna in interesi EU. Večer, Maribor, 27.7.2002, str. 7.
3. Hrastelj Tone: Mednarodno poslovanje v vrtincu priložnosti. Ljubljana : GV Založba, 2001. 338 str.
4. Klapš Srečko: Prava Pivovarska vojna. Delo, Ljubljana, 18.07.2002, str. 5.
5. Makovec Brenčič Maja, Kostevc Črt: Zunanjetrgovinsko poslovanje. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2001. 80 str.
6. Repe Borivoj: Knjiga o pivu. Ljubljana : Mediacarso, 1993. 216 str.
7. Smrekar Tanja: Jaak De Witte: Za Union se bomo bojevali. Finance Online, [URL: <http://www.finance-on.net/show.php?id=14254>], 2.12.2001.
8. Šuštar Boris: Zunanjetrgovinsko poslovanje. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1997. 347 str.
9. Turk Franc, Špec Emil: Priročnik o zunanjetrgovinskem poslovanju. Velenje : Gorenje d.d., 2000. 462 str.
10. Vilar Tanja: Pomen porekla blaga v zunanjetrgovinskem poslovanju podjetja. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2001. 36 str., 13 pril.
11. Vraničar Mateja: Carinski zakon s komentarjem. Trzin : Šircelj Consulting, 2001. 959 str.

VIRI

1. Carinski zakon (Uradni list RS, št. 1/95, 28/95, 32/99, 103/99 in 40/01)
2. Cilji. [URL: <http://press.pivo-union.si/php3>], 25.01.2004.
3. Finžgar Antonija: Šola za zunanjetrgovinske delavce. Delovno in učno gradivo. Ljubljana: Odin d.o.o., 2003.
4. Informacije o Pivovarni Union. Ljubljana, 1999. 16 str.
5. Interna gradiva Pivovarne Union 2002, 2003
6. Interni podatki, 2004
7. Lastniška struktura. [URL: <http://press.pivo-union.si/php3>], 25.01.2004.
8. Letno poročilo družbe Pivovarna Union d.d. in skupine Union za leto 2002. Ljubljana, 2003.
9. Ljubljana: 1864 – 1964. Ljubljana : Pivovarna Union, 1964. 24 str.
10. Nardin Nataša: Nabava v Pivovarni Union. Novice, interni časopis, Ljubljana, 10 (2003), 3, str. 18-20.
11. Nardin Nataša: Unionova služba za informatiko. Novice, interni časopis, Ljubljana, 10 (2003a), 4, str. 17-19.
12. Pivovarna Union in pokroviteljstva. [URL: <http://press.pivo-union.si/php3>], 25.01.2004.
13. Pivovarna Union [URL: <http://www.pivo-union.si>], 25.01.2004.

14. Pivovarna Union, že 125 let hiša umnih in pogumnih. Ljubljana : Pivovarna Union, 1990. 36 str.
15. Poslanstvo. [URL: <http://press.pivo-union.si/php3>], 25.01.2004.
16. Poslovno poročilo Pivovarne Union 2001. Ljubljana, 2002. 60 str.
17. Uredba o carinskih postopkih z ekonomskim učinkom (Uradni list RS, št. 56/95).
18. Uredba za izvajanje Carinskega zakona (Uradni list RS, št. 46/99, 103/99, 12/00, 14/00 in 107/02).
19. Vizija. [URL: <http://press.pivo-union.si/php3>], 25.01.2004.
20. Za prijatelje!. Ljubljana : Pivovarna Union, 2000. 35 str.
21. Zakon o zunanjetrgovinskem poslovanju (Uradni list RS, št. 13/93).
22. Zaposleni. [URL: <http://press.pivo-union.si/php3>], 25.01.2004.